

EDUSKUNNAN VASTAUS 319/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta (HE 230/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 26/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

hallintolainkäyttölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolainkäyttölain (586/1996) 7, 13, 31 ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 7 § osaksi laissa 433/1999 sekä 13 ja 79 § osaksi laissa 698/2005, ja
lisätään lakiin uusi 64 a § seuraavasti:

7 §

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen ja ministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

13 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7—9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

Kun muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan muun lain mukaan valituslupa, lupa on myönnettävä, jos:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samantapaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

Tässä pykälässä tarkoitetut valitusoikeuden rajoitukset eivät koske muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, ellei erikseen toisin säädetä.

31 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitus ei estä täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

64 a §

Kantelun ja purun rajoittaminen

Asianosainen saa hakea samassa asiassa päätöksen purkamista tai poistamista vain kerran,

jollei asiaa ole erityisen painavasta syystä välttämätöntä tutkia uudelleen.

79 §

Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

Erikseen valitetaan asian käsittelyn aikana tehdystä päätöksestä, jolla on:

1) määrätty todistajan tai muun henkilön oikeudesta korvaukseen tai korvausvelvollisuudesta;

2) kielletty asiamiestä tai avustajaa esiintymästä;

3) tuomittu oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin johdosta uhkasakkoon, sakkoon tai muuhun erityiseen seuraamukseen;

4) annettu muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva määräys, jollei 13 §:n 4 momentista muuta johdu; tai

5) tuomittu käsittelyn häiritsemisestä tai muusta sellaisesta toiminnasta rangaistukseen.

Valitettaessa erikseen valitus ei estä käsittelyn aikana tehdyn päätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen tehnyt viranomais tai siitä tehtyä valitusta käsittelevä viranomais toisin päätä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädetystä poiketen erikseen ei kuitenkaan saa valittaa hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, jolla muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 2 ja 6 §, sellaisena kuin niistä on 6 § laissa 79/2013, seuraavasti:

2 §

Lainkäyttöasioina korkein hallinto-oikeus käsittelee ne muutoksenhaku- ja ylimääräistä muutoksenhaku koskevat asiat, jotka sen mukaan kuin siitä muualla laissa säädetään kuuluvat korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan.

6 §

Lainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen viisijäsenisenä, jollei laissa säädetä muuta kokoonpanoa.

Korkein hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kolmijäsenisenä käsittelemään ja ratkaisemaan:

- 1) valituslupaa koskevan asian ja siihen liittyvän vaatimuksen;
- 2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka muuta täytäntöönpanosta annettava määräystä koskevan hakemus- tai valitusasian;
- 3) oikeusapua koskevan asian;
- 4) asian, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta korkeimmassa hallinto-oikeudessa;
- 5) asian, jossa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty valitus tai hakemus on peruutettu, ja siihen liittyvän vaatimuksen;
- 6) asian, jossa hallinto-oikeus tai muu hallintolainkäyttöelin on jättänyt valituksen tai sen kä-

siteltäväksi muulla tavoin saatetun asian tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

7) asian, jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehty määräajassa tai onko asia jätettävä muulla perusteella korkeimmassa hallinto-oikeudessa tutkimatta, ja siihen liittyvän vaatimuksen;

8) mielenterveyslain (1116/1990) 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun valitusasian, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen;

9) ylimääräistä muutoksenhaku koskevan asian, jos hakemus yksimielisesti hylätään tai jätetään tutkimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa asia voidaan käsitellä ja ratkaista ilman niitä asiantuntijajäseniä, joiden osallistumisesta muutoin ratkaisukokoonpanoon on erikseen säädetty.

Korkein hallinto-oikeus voi kuitenkin myös yksijäsenisenä päättää jättää tutkimatta hallintolainkäyttölain (586/1996) 64 a §:ssä tarkoitetun asian, jos korkein hallinto-oikeus on jo antanut päätöksen asianosaisen samaa asiaa koskevaan kanteluun tai purkuhakemukseen, sekä tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

Laki

hallintolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolain (434/2003) 49 b, 49 d ja 49 f §, sellaisina kuin ne ovat laissa 581/2010, seuraavasti:

49 b §

Oikaisuvaatimuksen tekeminen ja valituskielto

Laissa säädetään erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Tällöin päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisua saa vaatia se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viranomaisen saa lisäksi vaatia oikaisua, jos laissa niin säädetään tai jos muutoksenhakuoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään.

49 d §

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

49 f §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltämis- tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

uhkasakkolain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan uhkasakkolain (1113/1990) 24 § seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Uhkasakon asettamista sekä teettämis- tai keskeyttämisuhan asettamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta päävelvoitteen määräämistä koskevaan päätökseen säädetään.

Uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- tai keskeyttämisuhan täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus ja asiantuntijajäsenten

osallistuminen asioiden käsittelyyn määräytyvät päävelvoitteen perusteella.

Päätökseen, jolla viranomainen ei ole hyväksynyt vaatimusta asian uudelleen käsittelemisestä 12 §:n 2 momentin mukaisesti, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kaksikäyttötutteen vientivalvonnasta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaksikäyttötutteen vientivalvonnasta annetun lain (562/1996) 7 b §:n otsikko ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 226/2011, seuraavasti:

7 b §

Kauttakuljetuslupaa koskeva päätös ja muutoksenhaku

Ulkoasiainministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

konsulipalvelulain 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konsulipalvelulain (498/1999) 43 § seuraavasti:

43 §

Muutoksenhaku

Ulkoasiainministeriön tai edustuston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 22 § seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston sekä työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 §:ssä tarkoitettussa toiminnan keskeyttämistä tai päätöksen peruuttamista sekä 9 §:ssä tarkoitettussa meritieteellisen tutkimuksen keskeyttämistä tai lopettamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen

saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta tässä laissa tarkoitettun hankkeen toteuttamiseksi tarvittavaan muuhun päätökseen säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 28 § seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa säädettyjä korvauksia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin valtion virkamieslaissa säädetään. Oikaisuvaatimus edustuston päätöksestä tehdään kuitenkin ulkoasiainministeriölle.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 10 § seuraavasti:

10 §

Perustevalituksen käsittelevä viranomainen

Perustevalitus tehdään samalle viranomaiselle kuin säännönmukainen valitus. Jollei sellaista viranomaista ole, perustevalitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätöksestä perustevalitusasiassa saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos valittaminen julkisen saatavan määräämistä koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee muutoksenhakua hallinto-oikeuden perustevalitusasiassa antamaan päätökseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain (57/2005) 12 § seuraavasti:

12 §

Muutoksenhaku

Maistraatin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

henkilötietolain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietolain (523/1999) 45 § seuraavasti:

45 §

Muutoksenhaku

Tietosuojavaltuutetun ja tietosuojalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tietosuojavaltuutettu saa hakea muutosta tietosuojalautakunnan 43 §:n nojalla tekemään päätökseen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tietosuojalautakunnan päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

---

Laki

kokoontumislain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kokoontumislain (530/1999) 28 § seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Poliisin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15 §:ssä tarkoitettussa yleisötilaisuuden kieltämisestä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta va-

littamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain (747/2010) 14 § seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen

Aluehallintoviraston 11 ja 12 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamal-

la hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 11 §:ssä tarkoitettuja kieltoja sekä 12 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiel-

lostasta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 15 § seuraavasti:

15 §

Tutkinnon suorittajan oikeussuoja

Tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvioluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan suorittamaan tutkintosuorituksen arviointiin tyytymättömän voi kuitenkin seitsemän päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan ilmoittautua suorittamaan tutkinnon kielitutkintolautakunnalle. Tällöin uusintasuoritus lautakunnalle on maksuton.

Kielitutkintolautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) 20 § seuraavasti:

20 §

Muutoksenhaku hallintoasiana tehtyyn päätökseen

Tässä laissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden, vakuutusosoikeuden ja markkinaoikeuden hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vakuutusosoikeuden alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvan muutoksenhakulautakunnan tekemään tässä laissa tarkoitettuun hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen. Muun muutoksenhakulautakunnan hallintopäätökseen saa hakea muutosta

valittamalla hallinto-oikeuteen. Vakuutusosoikeuden ja hallinto-oikeuden valituksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoin muutoksenhausta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 17 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 856/2011, seuraavasti:

17 §

Verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen

Tuomioistuin voi pakkokeinoin lain (806/2011) 2 luvun 9 §:n 1 kohdassa tarkoitetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen, syyttäjän tai asianomistajan vaatimuksesta määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän luovuttamaan verkkoviestin lähettäjän selvittämisessä tarpeelliset tunnistamistiedot vaatimuksen esittäjälle, jos on todennäköisiä

syitä epäillä viestin olevan sisällöltään sellainen, että sen toimittaminen yleisön saataville on säädetty rangaistavaksi. Asianomistajalle tunnistamistiedot saa kuitenkin määrätä luovutettaviksi vasta, kun hän saa itse nostaa syytteen rikoksesta. Vaatimus on esitettävä laitteen ylläpitäjän kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudelle kolmen kuukauden kuluessa vaatimuksen perusteena olevan viestin julkaisemisesta. Tuomioistuin voi asettaa luovuttamisvelvoitteen tehokkaaksi uhkasakon.

Tunnistamistietojen luovuttamista koskevaan päätökseen saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Päätöstä, jolla luovuttamisvelvollisuus on määrätty, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, ellei valitusta käsittelevä tuomioistuimien toisin määrää.

Tunnistamistiedot saa vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä määrätä luovutettaviksi, jos pyynnön perusteena olevan viestin toimittamista yleisön saataville olisi Suomessa vastaavissa olosuhteissa pidettävä rikoksena tai jos luovuttaminen perustuu Suomea sitovaan valtiosopimukseen tai muuhun kansainväliseen velvoitteeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun laitteen ylläpitäjällä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä pykälässä tarkoitettujen tunnistamistietojen luovuttamisesta aiheutuneista kohtuullisista välittömistä kustannuksista. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen poliisilaitoksen päällikkö tai poliisin valtakun-

nallisen yksikön päällikkö. Asianomistaja vastaa kuitenkin kustannuksista silloin, kun tiedot tuomioistuimen määräyksen mukaisesti luovutetaan hänelle.

Edellä 4 momentissa tarkoitettuun poliisin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 33 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 495/2005, 701/2005 ja 385/2007, seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Jos maksuvelvollinen katsoo, että määrättäessä maksua valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti tämän lain 34 §:n nojalla on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

luottotietolain 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottotietolain (527/2007) 41 § seuraavasti:

41 §

Muutoksenhaku

Tietosuojavaltuutetun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 43 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 43 § seuraavasti:

43 §

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee valvonnan siirtämistä 29 §:n 2 momentin no-

jalla, 30 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhoustoimesta annetun lain 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua ti-
livelvollisuuden täyttämisaikajakohtaa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

holhoustoimesta annetun lain 87 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 87 §, sellaisena kuin se on laissa 649/2007, seuraavasti:

87 §

Holhousviranomaisen 34 ja 57 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Holhousviranomaisen muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee edunvalvojan määräämistä 12 §:n nojalla, edunvalvojan tehtävän muuttamista 15 §:n 3 mo-

mentin nojalla, edunvalvojan vapauttamista tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla, edunvalvojan tehtävän määräämistä lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, edunvalvojien keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämistä, ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

nimilain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nimilain (694/1985) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 69/1999, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Hakija ja 19 §:ssä tarkoitettujen muistutusten tehnyt saa hakea muutosta maistraatin päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muu-

tosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

perintökaaren 5 luvun 2 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintökaaren (40/1965) 5 luvun 2 a §, sellaisena kuin se on laissa 702/2005, seuraavasti:

5 luku

Valtion oikeudesta perintöön

2 a §

Tämän luvun 2 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

pakkokeinolain 10 luvun 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 64 § seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

64 §

Korvaukset teleyrityksille

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitettu viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 299 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää tutkinnan suorittaneen esitutkintaviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaati-

mukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden on varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku maksupäätökseen

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan tekemään hakemusmaksua tai valvontamaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylikuormamaksusta annetun lain (51/1982) 8, 9 ja 15 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laissa 170/1996 ja 15 § osaksi laissa 255/1989, seuraavasti:

8 §

Maksun määrääminen

Ylikuormamaksun määräämistä koskeva asia käsitellään siinä poliisilaitoksessa, jonka toimialueella ylikuorma on todettu.

Maksumääräyksen antamisesta päättää poliisilaitoksen päällikkö tai hänen määräämänsä laitoksen päällystöön kuuluva poliisimies.

Ylikuormamaksu voidaan yksittäistapauksissa jättää määräämättä tai poistaa, jos ylikuorman kuljettaminen on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta tai muusta siihen verrattavasta erityisestä syystä.

9 §

Ylikuormasta ilmoittaminen

Kun liikenteen valvoja on todennut ylikuorman, josta voidaan määrätä ylikuormamaksu, hänen on heti kirjallisesti ilmoitettava asiasta poliisilaitokselle ylikuormamaksun määräämis-

tä varten. Ajoneuvon kuljettajalle on samalla annettava jäljennös ilmoituksesta.

15 §

Muutoksenhaku ja täytäntöönpano

Ylikuormamaksun määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksun perimiseen ulosottotoimin sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20_____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta annetun lain (252/2010) 16 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Koulutuskeskuksen johtokunnan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Henkilöstön nimittämistä koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 12 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 929/2008, seuraavasti:

12 §

Johtava julkinen oikeusavustaja tai julkinen oikeusavustaja ratkaisee ne asiat, jotka oikeusapulain nojalla ratkaistaan oikeusaputoimistossa. Johtava julkinen oikeusavustaja tekee kuitenkin päätöksen oikeusapulain 10 §:n 2 momentin mukaisen pyynnön esittämisestä rahalaitokselle. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Johtava julkinen oikeusavustaja voi kirjallisesti määrätä toimistohenkilön ratkaisemaan oikeusapuhakemukset selvissä asioissa. Jos hakemuksen ratkaiseminen on tulkinnanvaraista, se on siirrettävä julkisen oikeusavustajan ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

oikeusapulain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusapulain (257/2002) 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Tuomioistuimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääasian yhteydessä tai, jos päätös on tehty ennen pääasian ratkaisemista, erikseen noudattaen, mitä valittamisesta pääasiassa säädetään.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee oikeusavun antamista asiassa, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, tai asiassa, jota koskevasta päätöksestä valitetaan suoraan korkeim-

paan hallinto-oikeuteen, oikeusapupäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain (21/1987) 24 §, sellaisena kuin se on laeissa 236/2001 ja 418/2009, seuraavasti:

24 §

Oikeusministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on käsiteltävä kii-

reellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 44 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 44 §, sellaisena kuin se on laissa 1428/2009, seuraavasti:

44 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston tekemään päätökseen

Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 30 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista ja 33 §:ssä tarkoitettua toimintakiellosta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 30 §:ssä tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja 33 §:ssä tarkoitettua päätöstä toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

palosuojelurahastolain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palosuojelurahastolain (306/2003) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 1422/2009, seuraavasti:

7 §

Muutoksenhaku palosuojelumaksun maksuunpanoon

Aluehallintoviraston tekemään palosuojelumaksun maksuunpanoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksuunpantu palosuojelumaksu on maksettava muutoksenhausta huolimatta määräaikana. Palosuojelumaksu on suoraan ulosottokelpoi-

nen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jos maksu poistetaan tai alennetaan, aluehallintoviraston tai palosuojelurahaston on palautettava muutoksenhaun johdosta annetun lainvoimaisen päätöksen perusteella liikaa maksettu määrä. Palautettavalle määrälle maksetaan korkoa siten kuin korkolain 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**passilain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan passilain (671/2006) 37 § seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

henkilökorttilain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilökorttilain (829/1999) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 300/2003, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Henkilökortti voidaan ottaa pois sen estämättä, että henkilökortin peruuttamispäätökseen on haettu muutosta.

Kansaneläkelaitoksen tämän lain 3 a §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla samassa järjestyksessä kuin poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen ja noudattaen valitusaikaa, joka alkaa vasta poliisin tekemästä päätöksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rahankeräyslain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahankeräyslain (255/2006) 30 §, sellaisena kuin se on laissa 505/2009, seuraavasti:

30 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätös-

tä ja 22 §:ssä tarkoitettua lupaviranomaisen kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

arpajaislain 66 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaislain (1047/2001) 66 §, sellaisena kuin se on laissa 661/2010, seuraavasti:

66 §

Muutoksenhaku

Edellä 57 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 58 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätök-

seen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä luvan peruuttamista tai lupaehtojen muuttamista koskevaa päätöstä ja 62 a §:ssä tarkoitettua rahapelin toimeenpanon kieltoa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

viihdelaitelain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viihdelaitelain (164/1995) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1050/2001, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Edellä 8 §:ssä tarkoitettuun rahaliikenteen

valvontalaitteen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 7 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain nojalla tehtyä kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kansalaisuuslain 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansalaisuuslain (359/2003) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 974/2007, seuraavasti:

42 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen 32 ja 33 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeus on myös Maahanmuuttovirastolla siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätöksellä on kumottu Maahanmuuttoviraston päätös tai muutettu sitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

pelastuslain 104 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan pelastuslain (379/2011) 104 § seuraavasti:

104 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 96 §:n 1 momentissa ja 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallintopäätöstä on noudatettava heti muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Rakennusluvan myöntävän viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Tämän lain 29 §:n nojalla tehtyyn alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, 59 §:n 3 momentin nojalla tehtyyn nuohouksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen ja 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittävien maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**pelastustoimen laitteista annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) 21 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1270/2010, seuraavasti:

21 §

Muutoksenhaku

Arviointilaitoksen päätökseen vaatimuksen mukaisuustodistuksesta ja tarkastuslaitoksen päätökseen tarkastustodistuksesta saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Arviointilaitoksen ja tarkastuslaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 9 ja 18 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valitta-

malla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 37 ja 38 § seuraavasti:

37 §

Oikaisupyyntö ja -vaatimus

Opiskelijaksi hakenut saa vaatia oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta oikaisua ammatilliseen peruskoulutukseen opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta häneen ja miten valintaan voi vaatia oikaisua. Valinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelijaksi valitun vahingoksi.

Opiskelija saa vaatia oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä ja keskeyttämistä, kirjallista varoitusta sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opintosuorituksensa arviointiin tai aikaisempien opintojensa hyväksilukemisesta tehtyyn päätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua arvioinnin tai opintojen hyväksilukemisen suorittaneelta. Oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelija on saanut arvostelun tulokset tai hyväksilukemisesta koskevan päätöksen tietoonsa. Oikaisupyynnöstä annettuun päätökseen tyytymätön opiskelija saa

vaatia siihen oikaisua oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan siten kuin hallintolaissa säädetään.

38 §

Valitus ja muutoksenhakukiellot

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä muuhun Pelastusopiston ja sen oikaisu- ja kurinpitolautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen, joka koskee opetussuunnitelmaa, järjestyssääntöä tai muuta opetuksen järjestelyä, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Opintosuoritusten arviointia, aikaisempien opintojen hyväksilukemista sekä 30 §:n 3 momentin mukaista opiskeluoikeuden keskeyttämistä koskevaan oikaisumenettelyssä annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee opiskelijaksi ottamista, opiskeluoikeuden menettämistä tai keskeyttämistä, opiskelijan erottamista, opiskelijan asumisoikeuden

menettämistä asuntolassa tai kirjallista varoitusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

poliisilain 5 luvun 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 62 § seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

62 §

Korvaus teleyritykselle

Teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus tässä luvussa tarkoitetusta viranomaisten avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 299 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittaneen poliisiviranomaisen yksikkö.

Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaati-

mukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Hallinto-oikeuden on varattava Viestintävirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 14 §:n 5 momentti, 15 §:n 5 momentti ja 41 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 5 momentti laissa 509/2013, seuraavasti:

14 §

Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus

Kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Korvaukseen oikeutetulle on muutoksenhausta huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä. Kiinteistön käyttöä koskevaa päätöstä voidaan noudattaa muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa. Kiinteistön käyttöä koskevaa sopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

15 §

Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset

Oleskelu- ja vierailuluvan myöntää edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupa-
viranomaisen 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

41 §

Virkamiehen siirtäminen toiseen virkaan tai tehtävään

Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka aiheuttaa virkamiehen palveluspaikkakunnan muuttumisen, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei tuomioistuimella täytäntöönpanoa. Virkaan siirtämistä tai tehtävään määräämistä koskevaan päätökseen, joka ei aiheuta palveluspaikkakunnan muuttamista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

aluevalvontalain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluevalvontalain (755/2000) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 195/2015, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Pääesikunnan ja merivoimien esikunnan tässä luvussa tarkoitettussa lupa-asiassa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 33 § seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Valinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi.

Opintosuorituksen arvosteluun saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun

tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen tai edellä tarkoitettu opintoja koskeva päätös tietoonsa.

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen opiskelijaksi ottamista koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 30 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1557/2011, seuraavasti:

30 §

Sitoumuksen ja sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen antaneella on oikeus peruuttaa sitoumus. Peruutus tulee voimaan kuukauden kuluessa peruutusilmoituksesta. Sitoumusta ei saa kuitenkaan peruuttaa valmiuslain 3 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen aikana.

Hyväksyjä voi peruuttaa sitoumuksen hyväksymisen, jos asianomainen henkilö ei ole selvästi täyttänyt hänelle kuuluvia velvollisuuksia tai toimii olennaisesti vastoin niitä taikka jos häneltä havaitaan puuttuvan keskeiset toimintaan osallistumiseen vaadittavat edellytykset.

Päätökseen, joka koskee sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tullilain (1466/1994) 5 ja 37—41 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 ja 38 § laissa 961/2012, 37 § osaksi laissa 961/2012, 39 § laeissa 1378/1997, 1299/2003 ja 1258/2009, 40 § osaksi laeissa 1299/2003 ja 961/2012 sekä 41 § laissa 1378/1997, seuraavasti:

5 §

Poikkeukset tullittomuutta koskevista säännöksistä, milloin se tullittomuusasetuksen mukaan on mahdollista, myöntää Tulli.

37 §

Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Koodeksin 236 artiklan mukaista hakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena.

Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua Tullin päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa kuin haettaessa muutosta koodeksin 236 artiklassa tarkoitettulla hakemuksella on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava määräajassa Tullille.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

38 §

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

39 §

Jos tulli on oikaisuvaatimuksen johdosta tai hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tulli on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytyksettä.

Jos tullia on oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Korkoa ei kuitenkaan makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Korko lasketaan tullinpalautushakemuksen vireilletulopäivästä tai, jos tulli on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

40 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

41 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, valitukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ajoneuvoverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoverolain (1281/2003) 48—51 §, sellaisina kuin niistä ovat 48 § osaksi laissa 1327/2009, 49 § laissa 1327/2009 ja 50 § osaksi laeissa 1317/2011, 972/2012 ja 385/2014, sekä *lisätään* lakiin uusi 50 a § seuraavasti:

48 §

Ennakkoratkaisu

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun ajoneuvoveroa koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille, jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamisesta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antamisesta peritään eräiden ennakkopäätösten maksuperusteista annetun lain (1209/2006) mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia 50 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-

oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla. Valitusoikeus valtion puolesta on Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä.

49 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos veroa on maksuunpantu liikaa, Liikenteen turvallisuusvirasto voi oikaista verotusta verovelvollisen hyväksi.

50 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikeus vaatia oikaisua on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta sen verokauden päättymisestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaisissa säädetään.

50 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä valtion edunvalvojalla.

Verovelvollisen ja muun asianosaisen valitus-aika on kolme vuotta sen verokauden päättymi-

sestä, jona veron maksuunpano on tehty tai jona maksuunpano olisi pitänyt määrätä tai jona veron palautuspäätös on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitus-aika on 30 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

51 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 50 §:n nojalla hakea muutosta verotukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**rataverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rataverolain (605/2003) 16, 17 ja 19 §, sellaisina kuin ne ovat, 16 ja 19 § osaksi laissa 1325/2009 sekä 17 § laissa 1325/2009, seuraavasti:

16 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua. Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua on Liikenneviraston pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta oikaisuvaatimusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

17 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston pääjohtajan erikseen määräämällä virkamiehellä.

Valitusaika rataveron määräämistä koskevassa asiassa on kolme vuotta veron määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeutta käyttävän Liikenneviraston virkamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

19 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Liikenneviraston rataveroasioista vastaavalla virkamiehellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 3, 104—106 ja 107 a sekä 108 §, sellaisina kuin niistä ovat 104, 105 ja 108 § osaksi laissa 964/2012 sekä 107 a § laissa 964/2012, sekä *lisätään* lakiin uusi 107 b § seuraavasti:

3 §

Tullilainsäädännön soveltaminen

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta,

eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa val-

misteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, soveltuvin osin, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin aina suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvollinen on tullilaissa (1466/1994) tarkoitettu rekisteröity asiakas.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

104 §

Ennakkoratkaisu

Tulli voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta. Ennakkoratkaisu voidaan antaa tuotteesta suoritettavasta valmisteverosta myös silloin, kun verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaisesti.

Lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on sitovana noudatettava hakijan valmisteverotuksessa Suomessa vuoden ajan antamispäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta, jollei ennakkoratkaisua annettaessa sovellettua säännöstä ole ennakkoratkaisun voimassa ollessa muutettu tai jollei Tulli ole peruuttanut antamaansa ennakkoratkaisua lainkäyttöviranomaisen päätöksellä tapahtuneen säännöksen tulkinnan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

Peruutettua ennakkoratkaisua on, jos hakija sitä kirjallisesti vaatii, kuitenkin noudatettava kahden kalenterikuukauden ajan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jolloin peruuttaminen annettiin hakijalle tiedoksi.

Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia oikaisua, vaan siihen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion

puolesta oikeus hakea muutosta on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua. Päätökseen olla antamatta ennakkoratkaisua ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Hakemus ja ennakkoratkaisua koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

105 §

Huojennus ja maksunlykkäys

Tulli voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa valmisteveroa, veronalaisuudesta, viivekorkoa, viivästyskorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa taikka poistaa sen kokonaan. Huojennus voidaan myöntää, jos:

1) valmisteveron periminen täysimääräisenä olosuhteet huomioon ottaen olisi ilmeisen kohtuutonta; tai

2) kysymys on sellaisista veronalaisista tuotteista, joita käytetään rajoitetun ajan tutkimus- tai kehittämishankkeissa, joiden tarkoituksena on ympäristöystävällisempien tuotteiden tai uusiutuvista luonnonvaroista saatavien polttoainesten tekninen kehittäminen.

Tulli voi asettaa huojennukselle ehtoja, joilla voidaan valvoa huojennuksen edellytysten täyttymistä.

Tulli voi hakijasta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden, veronmaksukyvyyn olennaisen alentumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä hakemuksesta myöntää veron maksamisen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykättyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyiden vuoksi tai muusta erityisestä syystä. Lykätylle veron määrälle peritään korkoa, jonka määrään sovelletaan veronalaisuudesta ja viivekorosta annetun lain 4 §:ää. Lykkäys voidaan myöntää kuitenkin ilman korkoa, jos koron periminen olisi ilmeisen kohtuutonta.

Valtiovaraministeriö voi ottaa Tullissa käsiteltävän periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan.

106 §

Oikaisu verovelvollisen hyväksi

Jos todetaan, että veroa tai virhemaksua on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, Tulli oikaisee antamaansa päätöstä ja maksaa verovelvolliselle tämän liikaa maksaman tai palauttamatta jääneen veron tai virhemaksun.

Oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa veron tai palautuksen määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta tai sanotun ajan kuluessa tehdyn vaatimuksen perusteella myöhemminkin.

107 a §

Oikaisuvaatimus

Valmisteverotusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisua ei kuitenkaan saa vaatia huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen, taikka, jos asia tulee ensin ratkaista veronpalautusta koskevien säännösten nojalla. Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kolme vuotta veron määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa kuin veron määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa määräaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaisissa säädetään.

107 b §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Huojennusta tai maksunlykkäystä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valtion puolesta valitusoikeus on sillä, joka 107 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Valitusaika on kolme vuotta veron määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimuksen johdosta annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa kuin veron määräämistä tai palauttamista koskevassa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tekemisestä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

Valmistevero ja virhemaksu on valituksesta huolimatta maksettava säädetyssä ajassa.

108 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Jos valmistevero on hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, Tulli suorittaa liikaa maksetun veron muutoksenhausta huolimatta verovelvolliselle.

Jos korkein hallinto-oikeus on valtion edunvalvojan valituksen johdosta muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä, jäljennös korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä toimitetaan toimivaltaiselle viranomaiselle, joka viipymättä panee

maksuun verovelvolliselle liikaa suoritetun määrän.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan polttoainemaksusta annetun lain (1280/2003) 19 ja 22—24 §, sellaisina kuin niistä ovat 19 § osaksi laissa 1326/2009, 22 § laissa 1326/2009 ja 23 § osaksi laissa 386/2014, sekä *lisätään* lakiin uusi 23 a § seuraavasti:

19 §

Ennakkoratkaisu

Liikenteen turvallisuusvirasto voi hakemuksesta antaa ennakkoratkaisun polttoainemaksua koskevien säännösten soveltamisesta. Ennakkoratkaisu annetaan enintään kahden vuoden pituiseksi ajanjaksoksi sille, jolle on tärkeää saada tieto lain soveltamisesta ajoneuvoonsa. Ennakkoratkaisun antamisesta peritään eräiden ennakkopäätösten maksuperusteista annetun lain (1209/2006) mukainen maksu.

Jos hakija vaatii, lainvoiman saanutta ennakkoratkaisua on noudatettava sitovana hakijan verotuksessa sinä aikana, jota ennakkoratkaisu koskee. Ennakkoratkaisuun ei saa vaatia 23 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusoikeus valtion puolesta on Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

22 §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos polttoainemaksua on maksuunpantu liikaa, voi Liikenteen turvallisuusvirasto oikaista maksuunpanoa maksuvelvollisen hyväksi 20 §:ssä säädetyssä ajassa.

23 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta. Oikeus vaatia oikaisua on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksi-saannista. Veroasiamiehen määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

23 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on verovelvollisella tai muulla asianosaisella sekä Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiehellä.

Verovelvollisen ja muun asianosaisen valitusaika on viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona polttoainemaksun maksuunpano on tehty tai jona se olisi pitänyt tehdä tai jona päätös polttoainemaksun palauttamisesta on tehty, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veroasiamiehen valitusaika on kuusi kuukautta verotuspäätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta Liikenteen turvallisuusviraston veroasiamiestä, jos veron määrä voi valituk-

sen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

24 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 23 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

arvonlisäverolain 197 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvonlisäverolain (1501/1993) 197 §, sellaisena kuin se on laissa 1381/1997, seuraavasti:

197 §

Tullin päätöksestä tehtävästä oikaisusta ja muutoksenhausta on voimassa, mitä tullilainsäädännössä säädetään.

Tullin antamaan ennakkoratkaisuun ei saa vaatia tullilain 37 §:ssä tarkoitettua oikaisua, vaan siihen haetaan muutosta valittamalla siten

kuin tullilaisissa säädetään. Valitusaika on 30 päivää ennakkoratkaisua koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla ennakkoratkaisu on jätetty antamatta, ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 68 §, sellaisena kuin se on laissa 520/2010, sekä muutetaan 66, 70, 71, 71 b ja 85 a §, sellaisina kuin ne ovat, 66 ja 71 § laissa 520/2010, 70 § osaksi laissa 520/2010 sekä 71 b ja 85 a § laissa 875/2012, seuraavasti:

66 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Verovelvollinen tai muu muutoksenhakuun oikeutettu saa hakea oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai yhtymän kotikunta 5 §:n mukaan on. Jos henkilöillä, joihin sovelletaan puolisoita koskevia tuloverolain säännöksiä, on kotikunta eri hallinto-oikeuksien tuomiopiirissä, oikaisulautakunnan päätökseen haetaan muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiiriin kuuluu henkilöistä vanhemman kotikunta. Jos henkilöt ovat samanikäisiä, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, kumman henkilötunnuksen yksilönumero on pienempi. Jos mikään hallinto-oikeus ei olisi toimivaltainen käsittelemään valitusta, muutosta haetaan Helsingin hallinto-oikeudelta.

70 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-

oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on niillä, jotka voivat hakea muutosta verotukseen.

71 §

Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaunnista.

71 b §

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntämisen edellytykset

Korkein hallinto-oikeus voi myöntää luvan ennakkopäätösvalitukseen hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyllä perusteella.

Ennakkopäätösvalitusta koskevan luvan myöntäminen edellyttää lisäksi valitusasiassa toisena osapuolena olevan antamaa kirjallista suostumusta.

85 a §

Muutoksenhaku Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun

Verovelvollinen ja muu 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu sekä Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö saavat hakea muutosta Verohallinnon antamaan ennakkoratkaisuun hallinto-oikeudelta. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiiriin verovelvollisen kotikunta päätöstä tehtäessä kuului. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 69 §:ssä säädetään. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön määräaika lasketaan päätöksen tekemisestä.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä 70 ja 71 §:ssä sääde-

tään. Valitusaika hallinto-oikeuden ennakkoratkaisua koskevasta päätöksestä on kuitenkin 30 päivää tiedoksisaannista.

Ennakkoratkaisua koskeva asia on käsiteltävä Verohallinnossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

Päätökseen, jolla Verohallinto on päättänyt olla antamatta ennakkoratkaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

autoverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan autoverolain (1482/1994) 70 ja 71 §, sellaisina kuin ne ovat, 70 § laeissa 267/2008, 971/2012 ja 384/2014 ja 71 § laeissa 413/1997, 267/2008 ja 971/2012, sekä

lisätään 69 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 267/2008, 971/2012 ja 384/2014, uusi 6 momentti seuraavasti:

69 §

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

70 §

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin veron määräämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä verovelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön

kotikunta tai yhteisön kotipaikka oli, kun 69 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu kuin veron määräämistä tai palauttamista koskeva päätös tehtiin. Jos ajoneuvosta määrätyn veron osalta on useita verovelvollisia tai jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus on 55 §:ssä tarkoitettulla valtion edunvalvojalla.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta veron määräämistä tai palauttamista seuraavan kalenteri-

vuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisupäätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtion edunvalvojan valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, verovelvollisen ja muun asianosaisen tekemä valitus voidaan ratkaista kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulinnanvarainen tai epäselvä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä.

71 §

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Valtion puolesta valitusoikeus on sillä, joka 55 §:n mukaan valvoo valtion etua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annetun lain (1307/2007) 21 ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat osaksi laissa 973/2012, seuraavasti:

21 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen ja muuhun kuin maksuunpanoa ja maksun palauttamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä maksuvelvollisen tai muun muutoksenhakuun oikeutetun asianosaisen henkilön kotikunta tai yhteisön kotipaikka on ollut, kun 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu tai muu päätös on tehty. Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta edellä olevan perusteella, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valtion puolesta valitusoikeus Tullin tekemään päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen on kolme vuotta sen vuoden päättymisestä, jona maksuunpano on tehty tai jota maksun palautuspäätös koskee, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Tässä laissa tarkoitettuihin asioihin ei sovelleta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perustevalitusta koskevia säännöksiä.

22 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusoikeus on niillä, jotka voivat 20 §:n nojalla hakea muutosta maksuunpanoon.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Val-

tion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (749/2012) 8 luvun 5 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 256/2013, seuraavasti:

8 luku

Erinäiset säännökset

5 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämisestä, 2 luvun 23 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistamisesta, 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä tai 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön sääntöjen

vahvistamisesta taikka 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä keskusvastapuolen toimiluvan myöntämisestä ei ole annettu niiden antamiselle säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 9 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 9 luvun 1 § seuraavasti:

9 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Valtiovarainministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Jos 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua päätöstä pörssitoiminnan harjoittamiseen oikeuttavan toimiluvan myöntämisestä tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä pörssin sääntöjen tai niiden muutosten vahvistamisesta ei ole annettu niiden

antamiselle säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Suomen Pankista annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 28 § seuraavasti:

28 §

Oikeus saada tietoja maksetasetilastointia varten

Jokaisen on annettava Suomen Pankille maksetasetilastointia varten sen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot seuraavista toimistaan:

1) maksut ulkomaille ja ulkomailta;

2) saamiset ulkomailta, muut ulkomaille olevat varat sekä velat ulkomaille;

3) muista toimista, jotka muuttavat tai saattavat muuttaa saamisia ulkomailta tai velkoja ulkomaille.

Suomen Pankki voi uhkasakolla velvoittaa antamaan 1 momentissa tarkoitettut tiedot. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Suomen Pankki.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen uhkasakon tuomitsemista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös voidaan valituksesta huoli-

matta panna täytäntöön, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

panttilainauslaitoksista annetun lain 40 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 40 c §, sellaisena kuin se on laissa 892/2008, seuraavasti:

40 c §

Edellä 5, 40 ja 40 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 40 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 40 a §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

aluehallintovirastoista annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 23 § seuraavasti:

23 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, aluehallintoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

tilastolain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilastolain (280/2004) 27 §, sellaisena kuin se on laissa 361/2013, seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Tilastoja laativan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vaille olevana, jollei muutoksenhakuviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valtion maksuperustelain 11 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §, sellaisena kuin se on laissa 961/1998, seuraavasti:

11 b §

Maksua koskeva muutoksenhaku

Lain 6 §:ssä tarkoitetun maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Lain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valtionavustuslain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 34 § seuraavasti:

34 §

Muutoksenhaku

Valtionapuviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee avustuksen maksatuksen keskeyttämistä tai ta-

kaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 22 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1098/2000 ja 370/2005, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Lautakunnan päätökseen saa vaatia oikaisua lautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se:

- 1) jonka hakemus osallistua tutkintoon on hylätty;
- 2) joka on hylätty tutkinnossa tai jonka ei ole katsottu täyttävän muita kelpoisuusehtoja;
- 3) jonka hakemus tilintarkastusyhteisöksi hyväksymiseksi on hylätty;
- 4) jolle on annettu varoitus tai huomautus;
- 5) jonka hyväksyminen on peruutettu.

Oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hal-

linto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölais-
sa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valtionalouden tarkastusvirastosta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 18 § osaksi laissa 1198/2003, seuraavasti:

15 §

Uhkasakko

Tarkastusvirasto voi asettaa uhkasakon 4 §:ssä säädettyjen velvoitteiden tehosteeksi sekä kirjanpidon saattamiseksi tarkastettavaan kuntoon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi uhkasakkolautakunta.

Uhkasakkolautakunnan puheenjohtajana on viraston pääjohtaja ja jäsenenä kolme pääjohtajan kolmeksi vuodeksi määräämää oikeustieteen maisterin tai vastaavan aikaisemman tutkinnon suorittanutta tarkastusviraston virkamiestä.

18 §

Muutoksenhaku

Tarkastusviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Uhkasakon tuomitsemista koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta virkasuhdeasioissa säädetään eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 44 §, sellaisena kuin se on laeissa 951/2011, 1410/2011 ja 246/2015, sekä
lisätään lakiin siitä lailla 601/2005 kumotun 44 a §:n tilalle uusi 44 a § ja lakiin uusi 44 b—44 f § seuraavasti:

44 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

1) opiskelijaksi ottamista;

2) opetuksen järjestämistä erityisopetuksena tai 19 a §:n 2 momentissa tarkoitettua mukauttamista;

3) 21 §:ssä tarkoitettuja erityisiä opiskelijajärjestelyjä;

4) 31 §:ssä säädettyä opiskeluaikaa tai opiskelijan katsomista eronneeksi; sekä

5) 34 a §:ssä säädettyä huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta.

44 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskelusta pidättämistä tai 37, 38 ja 39 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Edellä 44 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

44 b §

Muutoksenhaku opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

44 c §

Muutoksenhaku aika

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, opiskelusta pidättämistä taikka 44 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa, sekä oikaisuvaatimus 44 §:ssä tarkoitettussa asiassa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tässä pykälässä tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

44 d §

Päätöksen täytäntöönpano

Opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai opiskelusta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus tai opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toisin määrää.

44 e §

Valituskiellot

Nimettyä opiskelijaa koskevaan opintojen suoritusaikaa tai -paikkaa koskevaan päätökseen taikka muuta opintojen yksilöllistä järjestämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valittaa ei myöskään saa 35 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 44 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, sekä arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

44 f §

Valituslupa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 16 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 602/2005, 952/2011 ja 788/2014, seuraavasti:

16 §

Ammattillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain säännöksiä:

- 1) 10 §:n säännöksiä yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta;
- 2) 24 b §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista oppisopimuskoulutuksessa;
- 3) 40 §:n säännöksiä henkilöstöstä;
- 4) 42 §:n säännöksiä arkaluonteisten tietojen käsittelystä;
- 5) 43 §:n säännöksiä julkisuudesta ja tietojensaantioikeudesta;

6) 44 ja 44 a—44 f §:n säännöksiä muutoksenhausta;

6 a) 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta, kuitenkin niin, että näyttötutkinnon ja sen osan arvioinnin oikaisemisesta päättää tämän lain 7 §:ssä tarkoitettu tutkintotoimikunta;

7) 47 §:n säännöksiä opiskelijoilta perittävistä maksuista; sekä

8) 48 §:n säännöksiä maksullisena palvelutoimintana järjestettävästä koulutuksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

taiteen perusopetuksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 10 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1447/2009, seuraavasti:

10 §

Muutoksenhaku

Oppilas voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää arvioinnin suorittanutta opettajaa tai opettajia uusimaan arvioinnin. Jos oppilas on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, oppilas voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta. Arvioinnin oikaisua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Päätökseen, joka koskee 12 §:ssä tarkoitettua oppilasmaksua ja oppilaaksi ottamista, saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toi-

sin säädetä. Oppilaaksi ottamista koskeva valitus tulee käsitellä kiireellisenä. Hallinto-oikeuden edellä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oppilaaksi ottamista koskevat oikaisuvaatimus ja valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaalle taikka hänen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**lukiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lukiolain (629/1998) 34 §, sellaisena kuin se on laissa 1445/2009, sekä lisätään lakiin uusi 34 a—34 f §, seuraavasti:

34 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1) opiskelijaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 3) muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista;
- 4) lukion suoritusajan pidentämistä ja opiskelijan katsomista eronneeksi lukiosta; sekä

5) edellä 9 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta.

34 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, opiskelijan erottamista asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajak-

si, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimuksen ajaksi tai 28 §:ssä säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

34 b §

Muutoksenhaku

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista määräajaksi tai lopullisesti, koulutuksesta pidättämistä rikostutkimuksen ajaksi taikka 34 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa sekä oikaisuvaatimus 34 §:ssä tarkoitettua asiassa, tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. Tässä pykälässä tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

34 c §

Valituslupa

Jollei tässä laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

34 d §

Muutoksenhaku opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen

Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta

arviointista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

34 e §

Valituskiellot

Muuhun 26 §:n nojalla tehtyyn kuin varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista tai opiskeluoikeuden pidättämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 34 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

34 f §

Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perusopetuslain (628/1998) 42 §, sellaisena kuin se on laeissa 1444/2009, 642/2010 ja 1288/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 42 a—42 f § seuraavasti:

42 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

- 1) oppilaaksi ottamista;
- 2) 13 §:ssä tarkoitettua oikeutta saada uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetusta;
- 3) 17 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen järjestämistä;
- 4) 18 §:ssä säädettyjä erityisiä opetusjärjestelyjä;
- 5) 25 §:n 2 momentissa säädettyä pidennettyä oppivelvollisuutta; sekä
- 6) 27 §:ssä säädettyä perusopetuksen poikkeavaa aloittamisajankohtaa.

42 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista, tai 31, 32 tai 33 §:ssä taikka 34 §:n 1 momentissa säädettyä etua ja oikeutta, saa hakea muutosta valit-

tamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

42 b §

Muutoksenhaku aika

Valitus päätöksestä, joka koskee oppilaalle annettavaa kirjallista varoitusta, oppilaan määräaikaista erottamista taikka 42 a §:n 2 momentissa tarkoitettua asiaa sekä oikaisuvaatimus 42 §:ssä tarkoitettua asiassa tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tiedoksi. Tässä pykälässä tarkoitettut asiat tulee käsitellä kiireellisinä.

42 c §

Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen

Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun oppilaan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oppilaan huoltaja tai muu

laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse voi pyytää rehtorilta opinnoissa etene- mistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan pää- töksen tai päättöarvioinnin uusimista 2 kuukau- den kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta ar- vioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehal- lintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tie- doksisaannista siten kuin hallintolaissa sääde- tään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavak- seen aluehallintovirasto voi muuttaa hallinto- päätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaati- muksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.

42 d §

Valituskiellot

Muuhun 36 §:n nojalla tehtyyn kuin kirjallis- ta varoitusta tai oppilaan määräaikaista erotta- mista koskevaan päätökseen ei saa hakea muu- tosta valittamalla.

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on rat- kaistu 42 c §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oi- kaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamal- la.

Hallinto-oikeuden päätökseen 42 §:ssä tarkoi- tetussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamal- la.

42 e §

Valituslupa

Jollei tässä laissa toisin säädetä, hallinto-oi- keuden päätökseen saa hakea muutosta valitta- malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

42 f §

Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallinto- viranomainen

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimi- valtainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto- oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomai- nen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaan- tuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 9, 82—84 ja 86 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 § laeissa 954/2011 ja 1340/2011 sekä 83 § laissa 954/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 83 a ja 84 a § seuraavasti:

9 §

Tilauuskoulutus

Yliopisto voi järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö, suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (*tilauuskoulutus*).

Tilauuskoulutusta ei voida järjestää Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille eikä niille, jotka Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaisiin, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Tilauuskoulutusta ei myöskään voida järjestää niille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Perheenjäsenen määrittelyyn sovelletaan ulkomaalaislakia. Tilauuskoulutukseen osallistuvaan sovelletaan tämän lain 37, 37 a, 37 b, 43 a—43 d, 45, 45 a, 45 b, 82, 83, 83 a, 84, 84 a, 85 ja 86 §:ää.

Tilauuskoulutuksena annettavan opetuksen on liityttävä sellaiseen perus- tai jatkokoulutukseen, jossa yliopistolla on tutkinnonanto-oikeus. Tilauuskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää yliopiston antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Yliopiston on perittävä tilauuskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu.

82 §

Oikaisumenettely

Opiskelijaksi hakenut henkilö saa vaatia oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen yliopiston määräämältä toimielimeltä 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta siten kuin hallintolaissa säädetään. Opiskelijavalinnan tuloksia julkistettaessa on ilmoitettava, miten hakija voi saada tiedon valinnassa noudatettujen perusteiden soveltamisesta hä-

neen. Opiskelijavalinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelupaikkaan valitun vahingoksi.

Opiskelija saa vaatia yliopiston määräämältä toimielimeltä oikaisua opiskeluoikeuden menettämistä koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opiskelija saa vaatia yliopiston määräämältä toimielimeltä oikaisua väitöskirjansa, lisensiaattitutkimuksensa ja näitä vastaavan opin- ja taidonnäytteensä sekä syventäviin opintoihin kuuluvan tutkielmansa tai muun vastaavan opintosuorituksensa arvosteluun 14 päivän kuluessa siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opiskelija voi pyytää suullisesti tai kirjallisesti oikaisua muun kuin 3 momentissa tarkoitetun opintosuorituksensa arvosteluun tai muualla suoritettujen opintojensa tai muulla tavoin osoitetun osaamisensa hyväksilukemiseen. Opintosuorituksen arvostelua koskeva oikaisupyynnö on tehtävä arvostelun suorittaneelle opettajalle 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, josta opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvostelun tulokset sekä arvosteluperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa. Hyväksilukemista koskeva oikaisupyynnö on tehtävä päätöksen tehneelle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tässä momentissa tarkoitettun oikaisupyynnön johdosta tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua tutkintolautakunnalta tai muulta siihen tehtävään määrättyltä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

83 §

Valitus opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Päätökseen, joka koskee 43 a §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden peruuttamista tai 43 c §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen säädetään opiskelijoi-

den oikeusturvalautakunnasta annetussa laissa (956/2011).

83 a §

Valitus hallinto-oikeuteen

Muuhun kuin 82 ja 83 §:ssä tarkoitettuun yliopiston hallintoasiassa antamaan päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä yliopiston päätoimipaikka sijaitsee, siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Valitus päätöksestä, joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista, opiskeluoikeuden palauttamista ja 45 §:ssä tarkoitettua varoitusta, määräraikaista erottamista ja opiskelusta pidättämistä, tulee käsitellä kiireellisenä.

84 §

Valituskiellot

Yliopiston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jos se koskee:

- 1) yliopiston toimitilien valintaa;
- 2) johtosääntöä tai muuta yleistä määräystä;
- 3) opetussuunnitelmaa taikka muuta opetuksen järjestelyä koskevaa määräystä;
- 4) 65 §:n mukaista vastuuvapauden myöntämistä tai vahingonkorvauskanteen nostamista;
- 5) apurahaa tai avustusta.

Opintosuoritusten arvostelua ja hyväksilukemista koskevaan oikaisumenettelyssä tehtyyn päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee 36 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista, 43 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden menettämistä tai 45 §:ssä tarkoitettua opiskelijan kurinpitoa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

84 a §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

86 §

Muutoksenhaku ylioppilaskunnan ja osakunnan päätökseen

Ylioppilaskunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lisäksi ylioppilaskunnan jäsen saa hakea muutosta ylioppilaskunnan toimielimen päätökseen sillä perusteella, että päätös on syntynyt laista, asetuksesta tai ylioppilaskuntaa koskevista määräyksistä poikkeavassa järjestyksessä tai on muuten lain, asetuksen taikka ylioppilaskuntaa koskevien määräysten vastainen. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Osakunnan hallintoasiaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ylioppilaskunnan ja osakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 21 ja 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain (1231/2007) 21 ja 22 § seuraavasti:

21 §

Tutkinnon suorittajan oikeusturva

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon suorittajalle on annettava tieto arvosteluperusteiden soveltamisesta hänen tutkintosuoritukseensa.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnossa hylätty henkilö saa vaatia päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään 30 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tutkinnossa hylätty on saanut tiedon päätöksestä sekä arvosteluperusteiden soveltamisesta suoritukseensa.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten opetushallitus määrää auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakuntaan yhden tilapäisen jäsenen, jonka on oltava oikaisuvaatimuksessa tarkoitettujen kielten erikoistuntija.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

22 §

Muutoksenhaku

Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunnan päätökseen, joka koskee auktorisointia tai sen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Opetushallituksen päätökseen, joka koskee arvioijan merkintää tai poistamista arvioijarekisteristä, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

hautausoimilain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hautausoimilain (457/2003) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai

seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautausoimessa perittäviä maksuja, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen, jolla krematorion ylläpitäjä on kieltäytynyt luovuttamasta tuhkaa, haetaan muutosta siten kuin 1 ja 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain (1433/2007) 28 §, sellaisena kuin se on laissa 672/2013, seuraavasti:

28 §

Muutoksenhaku

Tämän lain mukaiseen Kansalliskirjaston tai Kansallisen audiovisuaalisen instituutin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain (115/1999) 13 § seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuun päätökseen tai toimenpiteeseen ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kuvaohjelmalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuvaohjelmalain (710/2011) 18 §, 6 luvun otsikko sekä 30 ja 31 §, sellaisina kuin niitä ovat 18, 30 ja 31 § laissa 673/2013, seuraavasti:

18 §

Kuvaohjelmaluettelo

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ylläpitää julkista kuvaohjelmaluetteloä. Kuvaohjelmaluetteloön merkitään 17 §:n 2 momentin 2—6 kohdan mukaiset tiedot sekä tieto 21 §:n ja 30 §:n 1 momentin mukaisista toimenpiteistä.

kaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kuvaohjelmalautakuntaan 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi-saannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lautakunnan on käsiteltävä valitus kiireellisenä.

Instituutin luokittelupäätös ja oikaisuvaatimuksen johdosta antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

6 luku

Muutoksenhaku

30 §

Muutoksenhaku luokittelupäätökseen

Kuvaohjelmaluokittelijan luokittelupäätökseen saa asianosainen vaatia oikaisua Kansalliselta audiovisuaaliselta instituutilta siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin luokittelupäätökseen ja 1 momentin mukaiseen oi-

31 §

Muutoksenhaku Kansallisen audiovisuaalisen instituutin muuhun päätökseen

Kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun ja kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruutta-

mista koskevaan instituutin päätökseen saa asianosainen vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa sääde-

tään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain 5 ja 5 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) 5 ja 5 a §, sellaisena kuin niistä on 5 a § laissa 664/2002, seuraavasti:

5 §

Apurahojen jakamisesta päättää hakemusten perusteella opetus- ja kulttuuriministeriön asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Apurahan jakamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

5 a §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 1 a ja 2 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista annetun lain (236/1961)
1 a ja 2 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 368/2000 ja 2 c § laissa 665/2002, seuraavasti:

1 a §

Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen apurahojen ja avustusten jakamista varten on opetus- ja kulttuuriministeriön asettama lautakunta.

Tarkemmat säännökset lautakunnasta ja sen asettamisesta annetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Apurahan ja avustuksen myöntämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

2 c §

Tässä laissa tarkoitettuihin apurahoihin ja avustuksiin sovelletaan muutoin, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

arkistolain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arkistolain (831/1994) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 163/2004, seuraavasti:

21 §

Arkistolaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuun väliaikaista säilyttämistä koskevaan arkistolaitoksen määräykseen ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ortodoksisesta kirkosta annetun lain 104 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ortodoksisesta kirkosta annetun lain (985/2006) 104 § seuraavasti:

104 §

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

elintarvikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elintarvikelain (23/2006) 73—76 §, sellaisena kuin niistä on 75 § laissa 1495/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 76 a § seuraavasti:

73 §

Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen

Edellä 15, 28, 54 a, 55—62 ja 64—66 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtion viranomaisen määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilaissa

(1466/1994) säädetään. Tullin tämän lain 56 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin tullilain 38 §:ssä säädetään. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

74 §

Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen

Kunnan viranhaltijan 63 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa vaatia oikaisua tai hakea muutosta valittamalla. Muuhun kunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalta toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Edellä 15 §:ssä ja 55—61 §:ssä tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun kunnan toimielimen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee kunnallista valvontasuunnitelmaa, 86 §:ssä tarkoitettuja kunnallisia elintarvikemääräyksiä sekä kunnallisia maksuja koskevaa taksaa, saa hakea siten kuin kuntalaissa säädetään.

75 §

Muutoksenhaku lihan tarkastuspäätökseen

Lihantarkastusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista Elintarviketurvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen

Ensaapumistoimintaan liittyvään kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua Elintarviketurvallisuusvirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ja muuhun ensisaapumistoimintaan liittyvään hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76 a §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen 54 a §:ssä tarkoitettussa hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa sekä 55—62 ja 64—66 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa, jollei muualla toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kiinteistönmuodostamislain 285 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 285 §, sellaisena kuin se on laeissa 914/2011 ja 901/2013, seuraavasti:

285 §

Maanmittauslaitoksen tai kunnan kiinteistörekisterin pitäjän päätökseen, jolla toimitusmääräyksen antaminen on evätty, saa vaatia oikaisua Maanmittauslaitoksen keskushallinnolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun Maanmittauslaitoksen päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin alue tai pääosa siitä alueesta, jota asia koskee, kuuluu. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kiinteistörekisterin pitäjän kiinteistöjen yhdistämistä, 131 §:n 1 momentissa, 131 a §:ssä ja

165 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiaa ja 277 §:n 2 momentissa tarkoitettua virheen oikaisua koskevaan päätökseen sekä toimitusinsinöörin 177 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja 274 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjoitusvirheen korjaamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maa-oikeuteen. Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muutoin muutoksenhakuun sovelletaan, mitä muutoksenhausta lopetettuun toimitukseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 39 §, sellaisena kuin se on laissa 1094/2007, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Päätökseen 3—5, 20, 21, 23—26 ja 29 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valitta-

malla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen an-

nettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20, 21, 23—26 ja 29 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos päätöstä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen ei vastoin 38 a §:ää ole annettu säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä valituksen, jonka katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on an-

nettu päätös. Elintarviketurvallisuusviraston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle.

Edellä 20—26 §:ssä tarkoitettut päätökset on muutoksenhausta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain 45 ja 46 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 45 ja 46 §, sellaisena kuin niistä on 46 § laissa 1341/2009, seuraavasti:

45 §

Täytäntöönpano

Tämän lain nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

46 §

Muutoksenhaku

Luvan tai todistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen sekä 37 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 44 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain (238/2010) 38 § seuraavasti:

38 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tunnistimen hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valvontaviranomaisen tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kasvinsuojeluaineista annetun lain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) 48 § seuraavasti:

48 §

Muutoksenhaku

Edellä 10 §:ssä tarkoitettuun tutkinnon arvosteluun ja 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuun levi-

tysvälineen testausta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valit-

tamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 38 ja 39 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 46 §:ssä tarkoitettua maksua koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Edellä 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua väliaikaista kieltä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä annetun lain (690/2010) 33 § seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Hallinto-oikeuden päätökseen aluksen rekisteristä poistamista sekä kalastuslisenssin keskeytystä ja peruutusta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskuksella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on kumottu tai sitä on muutettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 30 § seuraavasti:

30 §

Muutoksenhaku

Ministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 17, 19 ja 20 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölai-

sa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rehulain 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rehulain (86/2008) 51 § seuraavasti:

51 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 20 ja 40—44 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölai-
sa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölai-
sa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 40—44 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölai-
sa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtion viranomaisen määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksu-
rustelaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vesihuoltolain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesihuoltolain (119/2001) 32 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 681/2014, seuraavasti:

32 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranomaisen 8 ja 17 a §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään. Valitusoikeus on myös valvontaviranomaisella. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutosta valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 11 §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttö-

laissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen tämän lain 29 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain (78/2007) 25 § seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saamisen irtisanomista ja takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muu-

tosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lainan tai saamisen hoidosta perittävää maksumaa koskevaan riita-asiaan sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 69 ja 70 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

alusliikennepalvelulain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 1307/2009, seuraavasti:

31 §

Muutoksenhaku

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun hallintopäätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

joukkoliikennelain 1 ja 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan joukkoliikennelain (869/2009) 1 ja 53 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laissa 177/2015 ja 53 § osaksi laeissa 324/2010, 1219/2011 ja 389/2013, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan joukkoliikenteenä harjoitettavaan ammattimaiseen henkilöiden kuljetamiseen tiellä linja-autolla, jollei rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1370/2007, jäljempänä *palvelusopimusasetus*, tai muista Euroopan unionin asetuksista muuta johdu. Lain 2 §:n 1 ja 6 kohdan, 3—7 §:n, 8 §:n 1 momentin, 9 §:n 1 ja 2 momentin, 47 ja 48 §:n, 49 §:n 2 momentin, 52 §:n, 53 §:n 2—4 momentin sekä 57 ja 58 §:n säännöksiä sovelletaan myös palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen. Lain 2 §:n 7 kohdan, 14 §:n, 6 luvun sekä 53 §:n 5 momentin säännöksiä sovelletaan vain palvelusopimusasetuksen mukaisesti harjoitettavaan joukkoliikenteeseen.

Ammattimaisella henkilöiden kuljettamisella tarkoitetaan elinkeinon harjoittamisen tai toimeentulon hankkimisen taikka muun tulonhankkimisen tarkoituksessa harjoitettua henkilöiden kuljettamista korvausta vastaan päätoimisesti taikka sivutoimisesti tai muutoin toisen elinkeinon ohella.

Tämän lain 2 §:n 1 ja 7 kohdan, 3—7 ja 14 §:n, 6 luvun sekä 57 §:n säännöksiä sovelletaan myös raideliikenteeseen.

Tämän lain 4 §:ää sovelletaan myös lentoliikenteeseen.

Tämän lain 52 §:ää sovelletaan linja-autolla harjoitettavaan ammattimaiseen tavarankuljetukseen tiellä.

53 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 21 §:ssä tarkoitettuun kokeen arviointiin ja 52 a §:ssä tarkoitettuun terminaalin nimeämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään 30 päivän kuluessa siitä, kun tieto kokeen tuloksesta tai terminaalin nimeämisestä on saatu.

EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n liikenteenharjoittajaasetuksen ja tämän lain nojalla tehtyyn muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen liikenneluvan ja muun luvan peruuttamista ja 46 §:ssä tarkoitettua korvauksen takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain ja 2 momentissa mainittujen asetusten nojalla tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Mitä julkisista hankinnoista annetun lain 80—82 §:ssä, 85 §:n 1 momentissa, 86 §:n 1 ja 2 momentissa, 87 §:n 1 ja 3 momentissa, 88, 89, 91 ja 92 §:ssä, 94 §:n 1 momentin johdantokappaleessa ja 1—4 kohdassa, 95 ja 99—102 §:ssä, 103 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 105 ja 107 §:ssä säädetään oikeusturvakeinoista, sovelletaan hankinnan arvosta riippumatta tämän lain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettua hankinta-asiassa. Asian voi julkisista hankinnoista annetun lain

85 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi liikenne- ja viestintäministeriö unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeuden päätöstä, jolla markkinaoikeus on määrännyt julkisista hankinnoista annetun lain 94 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen, on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös mainitun 94 §:n 1 mo-

mentin 4 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämisestä voidaan panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

konttilain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan konttilain (762/1998) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 1277/2010, seuraavasti:

18 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten

kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ajopiirturikorttien myöntämisen järjestämisestä annetun lain (629/2004) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/2009, seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Ajopiirturikorttien myöntäjän ajopiirturikorttia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajopiirturikortin peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolain-

käyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös, joka koskee ajopiirturikortin peruuttamista, voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**alusten jääluokista ja jäänmurtaaja-avustuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusten jääluokista ja jäänmurtaaja-avustuksesta annetun lain (1121/2005) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1308/2009, seuraavasti:

12 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston jääluokan vahvistamista koskevasta päätöksestä ja Liikenneviraston 10 §:n 4 momentissa tarkoitettusta

poikkeusta koskevasta päätöksestä perittävään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain (485/2004) 25 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 69/2007, seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Tämän lain ja turvatoimiasetuksen nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen aluksen pysäyttämistä, aluksen toiminnan rajoittamista ja töiden keskeyttämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on käsiteltävä viipymättä. Muutoksenhaku ei estä aluksen pysäyttämisen, aluksen, satamarakenteen tai sataman turvatoimialueen toiminnan rajoittamisen eikä 12 §:ssä tarkoitettua henkilöön kohdistuvaa pakkotointa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta ja lastin purkamisesta annetun lain (1206/2004) 26 § ja
muutetaan 25 §, sellaisena kuin se on laissa 1305/2009, seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Arviointilaitoksen päätökseen olla myöntämättä terminaalinhoitajan laadunhallintajärjestelmälle sertifiointia saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen arviointilaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevassa

asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Arviointilaitoksen päätöstä laadunhallintajärjestelmän sertifiointia jättämisestä ja Liikenteen turvallisuusviraston tämän lain nojalla tekee päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huo-

limatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 1283/2011, seuraavasti:

31 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston 11 §:ssä tarkoitettuun kokeeseen hyväksymistä koskevaan päätökseen ja hylättyyn koesuoritukseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Muuhun tämän lain ja 2 §:ssä mainittujen Euroopan unionin säädösten nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen liikenneluvan ja kuljettajatodistuksen peruuttamista koskevasa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten

kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätös voidaan panna täytäntöön, vaikka se ei ole saanut lainvoimaa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain (535/1998) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 73/2015, seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan tekemään kuljettajantutkintoa tai ADR-ajolupakoteta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajokokeen vastaanottajan kelpoisuustodistuksen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 71/2015, seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymän koulutuskeskuksen taikka 20 c §:ssä tarkoitetun kokeen vastaanottajan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätökseen, Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän

lain nojalla tekemään päätökseen samoin kuin poliisin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen koulutuskeskuksen hyväksymisen peruuttamista ja ammattipätevyyskortin peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos kuljettajan ammattipätevyyskortti myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta muuta päätöstä eikä valitusosoitusta.

Ammattipätevyyskortin peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhaussa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän koulutuskeskuksen päätökseen sovelletaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 c, 44 ja 44 a—44 f §:ää

sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n 6 a kohtaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain (1249/2005) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1310/2009, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtion puolesta valitusoikeus Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen on viraston hallintoasioista vastaavalla johtajalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

maantielikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maantielikenteen liikenneyrittäjäkoulutuksesta annetun lain (694/2006) 8 §, sellaisena kuin se on laissa 1312/2009, seuraavasti:

8 §

Muutoksenhaku

Liikenneyrittäjäkoulutusluvan peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa sääde-

tään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi päätöksensä määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain (1038/2009) 24 § seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 17 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen sekä liikenne- ja viestintäministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Liikenteen turvallisuusviraston henkilöluetteloitijärjestelmän hyväksymisestä perittävään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Tukiviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tuen takaisinperintää koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, tukiviranomaisella on oikeus valittaa hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut tukiviranomaisen päätöstä tai kumonnut sen.

Tukiviranomaisen tämän lain mukaisesti määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain (1664/2009) 57 § seuraavasti:

57 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan tai muuhun tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten

kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen lupakirjan peruuttamista, lisätodistuksen peruuttamista, kelpoisuuskirjan peruuttamista, 13 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua liikkuvan kaluston kuljetajan toimintakieltoa, 29 §:ssä tarkoitettua hyväksynnän peruuttamista ja terveydentilaa kos-

kevan erivapauden peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteen turvallisuusviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta,

jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 38 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) 38 §, sellaisena kuin se on laissa 72/2015, seuraavasti:

38 §

Muutoksenhaku

Liikenteen turvallisuusviraston koulutusluvan saaneen päätökseen ja 34 §:ssä tarkoitetun kokeen vastaanottajan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen ajoluvan peruuttamista ja koulutusluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa ha-

kea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Taksinkuljettajan ajoluvan peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Jos haettu ajolupa myönnetään hakemuksen mukaisesti ilman siihen asetettavia ehtoja tai rajoituksia, hakijalle ei ajoluvan lisäksi anneta muuta päätöstä eikä valitusosoitusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) 49 § seuraavasti:

49 §

Muutoksenhaku

Viestintäviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen tarkastuslaitoksen nimeämisen peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes valitus on ratkaistu.

Muutoksenhausta tietosuojavaltuutetun päätökseen säädetään henkilötietolaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

luotsauslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotsauslain (940/2003) 20 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 645/2010, sekä *lisätään* lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

20 §

Tuomioistuin

Tämän lain 4—11 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuin määräytyy merilain 21 luvun säännösten mukaan.

20 a §

Muutoksenhaku

Luotsin ohjauskirjan peruuttamista, linjaluotsinkirjan peruuttamista ja aluskohtaisen luotsinkäyttövelvollisuuden erivapauden peruuttamista koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Liikenteen turvallisuusviraston muuhun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen luotsin ohjauskirjan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden

muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

maantielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maantielain (503/2005) 105 a §, sellaisena kuin se on laissa 446/2012, ja *muutetaan* 105 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1242/2009, seuraavasti:

105 §

Muutoksenhaku

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta va-

littamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tienpitoviranomaisen päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 40 §:n 2 momentissa, 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottava yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

postilain 80 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan postilain (415/2011) 80 § seuraavasti:

80 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriön, Viestintäviraston ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleispalveluvollisuuden asettamista ja sen muuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa

hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Viestintävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta 2 momentissa tarkoitettuun hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut Viestintäviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ratalain 92 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ratalain (110/2007) 92 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1243/2009, seuraavasti:

92 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Radanpitäjän päätöksestä tämän lain 17, 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopöytä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys tai kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka

vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

taksiliikennelain 8 ja 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan taksiliikennelain (217/2007) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1314/2009, ja
muutetaan 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Edellä 8 §:ssä tarkoitetun kokeen arviointia koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen taksiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun

päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**vesiliikennelain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesiliikennelain (463/1996) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1294/2009, seuraavasti:

22 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus, joka koskee toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tämän lain 15 §:n 2 momentin, 16 §:n tai 21 §:n 3 momentin taikka Liikenneviraston 15 §:n 2 momentin tai Liikenteen turvallisuusviraston 16 §:n nojalla antamaa päätöstä käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä pääosa päätöksen kohteena olevasta vesialueesta sijaitsee. Muutoin toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuo-

miopiirissä valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen toimipaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen 15, 16 ja 20 §:ssä tarkoitetun kiellon tai rajoituksen määrittämisestä tai muuttamisesta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (559/2012) 8 § seuraavasti:

8 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen taksiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kaivoslain 162 ja 164 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaivoslain (621/2011) 162 ja 164 § seuraavasti:

162 §

Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätökseen

Kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa päätöksessä tarkoitettua malminetsintäaluees-

ta, kaivosalueesta tai kullanhuuhdonta-alueesta sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen 70 ja 131 §:ssä, 140 §:n 2 momentissa, 144 §:n 2 momentissa sekä 156 ja 157 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kaivosviranomaisen päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

164 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kauppakamarilain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kauppakamarilain (878/2002) 10 § seuraavasti:

10 §

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa ha-

kea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Merimiespalvelutoimiston päätökseen 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Muuhun merimiespalvelutoimiston päätökseen sekä merimiespalvelutoimiston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa

hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 14 § seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 11 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 12 §:ssä tarkoitettua toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valmismatkaliikkeistä annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 21 §, sellaisena kuin se on laissa 675/2012, seuraavasti:

21 §

Muutoksenhaku

Edellä 8, 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 8 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista sekä 15 ja 16 §:ssä tarkoitettuja kieltoja koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallinto-

lainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston 8 ja 10—12 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain 15 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 15 ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 15 § laissa 279/2013 ja 21 § laissa 1523/2009, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku välittäjäkoelautakunnan päätökseen

Välittäjäkoetta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa

(434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

21 §

Muutoksenhaku aluehallintoviraston päätökseen

Aluehallintoviraston päätökseen 18 ja 19 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muuhun aluehallintoviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 18 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja 19 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä rekisteristä poistamisesta ja määräaikaisesta toimintakiellosta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

sähkönsäilytyksen varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sähkönsäilytyksen varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain (1129/2003) 16 ja 17 §, sellaisena kuin niistä on 17 § laissa 445/2013, sekä lisätään lakiin siitä lailla 445/2013 kumotun 18 §:n tilalle uusi 18 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiaviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

17 §

Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätökseen

Rekisterinpitäjän sähkönsäilytyksen alkuperätakuuta koskevaan päätökseen ja arviointilaitoksen todentamistodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

18 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttamista ja alkuperätkuun epäämistä määräajaksi koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun 16 ja 17 §:ssä tarkoitettuun päätök-

seen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain 39 ja 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008) 39 ja 40 §, sellaisena kuin niistä on 39 § laissa 1269/2010, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttamista koskevaan ja 34 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tämän lain nojalla tekemää päätöstä on

muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

40 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätökseen

Tarkastuslaitoksen vaatimuksenmukaisuustodistusta tai tarkastustodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 8 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 409/1996 ja 1027/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

8 §

Vuorokautinen ylityö

Työntekijä on korvausta vastaan velvollinen tekemään ylityötä 4 §:n 1 momentissa säädetyn vuorokautisen säännöllisen työajan lisäksi enintään 16 tuntia viikossa. Työaika vuorokaudessa saa olla kuitenkin enintään 14 tuntia. Näistä enimmäisajoista työ- ja elinkeinoministeriö voi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksia varattuaan merimiesasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden lausunnon antamiseen. Poikkeusluvan ehtoina on, että ylityö tehdään työntekijän suostumuksella ja että on sovittu aluksessa noudatettavasta 18 §:ssä tarkoitettua vuorottelujärjestelmästä tai työaika tasoitetaan kolmen kuukauden aikana vastaamaan edellä säädettyjä enimmäismääriä.

Milloin työ on järjestetty kahteen vuoroon, on työntekijä 1 momentissa säädetystä poiketen velvollinen tekemään vuorokautista ylityötä enintään 28 tuntia viikossa ja tämän lisäksi suostumuksensa mukaisesti enintään 7 tuntia viikossa, jos hänellä on oikeus säännöllisesti enintään 30 päivän välein toistuviin vapaa-aikajaksoihin. Vapaa-aikajakson on oltava vähintään 7 vuoro-

kauden pituinen ja siihen tulee sisältyä kokonainen viikonloppu.

8 a §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen 8 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

päästökauppain 75 ja 76 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päästökauppain (311/2011) 75 ja 76 § seuraavasti:

75 §

Muutoksenhaku päästökauppaviranomaisen päätökseen

Päästökauppaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 16, 64, 68 ja 70—72 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päästökauppaviranomaisen 16 §:n 2 ja 3 momentin nojalla antamaa luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava 17 §:ssä tarkoitettujen päästöoikeuksien kirjaamiskiellon osalta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Päästökauppaviranomaisen 71 §:n nojalla antamaa päästöoikeuksien luovutuskieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Päästökauppaviranomaisen julkisoikeudellisesta suoritteesta määräämään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperusteissa säädetään.

76 §

Muutoksenhaku todentajan päätökseen

Todentajan lausuntoon saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 82 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 82 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 919/2012, 1319/2014 ja 1376/2014, seuraavasti:

82 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiseen päätökseen säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa.

Muutoksenhausta työttömyysetuutta koskevaan päätökseen säädetään työttömyysturvalain 12 luvussa.

Muutoksenhausta toimeentulotukea koskevaan päätökseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) nimike sekä 1 ja 2 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 ja 2 § laissa 187/2008, seuraavasti:

Laki

eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta

1 §

Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Euroopan komission tekemä päätös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön. Täytäntöönpanon on velvollinen suorittamaan se viranomaisena, joka on myöntänyt kyseisen tuen. Jos tuen on myöntänyt muu kuin viranomaisena, täy-

täntöönpanoon on velvollinen ryhtymään se viranomaisena, joka yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa käyttää määräysvaltaa tuen myöntäneessä yhteisössä. Jos komission päätöksen ja tämän momentin perusteella ei ole mahdollista yksilöidä toimivaltaista viranomaista, takaisinperinnän täytäntöönpanosta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, jäljempänä *ministeriö*.

Komission takaisinperintäpäätös pannaan täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä. Päätöksessä on yksilöitävä tuen takaisinmaksuun velvolliset yrityk-

set, takaisinperittävä määrä ja sille maksettava korko sekä muut tarpeelliset seikat siten kuin komission päätöksessä määrätään.

Takaisinperinnän täytäntöönpanoa koskeva kansallisen viranomaisen päätös voidaan panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä. Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

2 §

Tietojen antaminen ja ilmoitusmenettely

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tai muussa laissa säädetään salassapidosta, on mi-

nisteriöllä oikeus saada asianomaisilta tahoilta ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999 säädetyin tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi. Ministeriö välittää tiedot edelleen Euroopan unionin viranomaisille.

Tuen ilmoitusmenettelyn ja muun tiedonantovelvollisuuden kansallisesta järjestämisestä annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 1131/2014, seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla laissa toisin säädetä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 16 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Kuluttaja-asiamiehen päätökseen asiassa, joka kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan tai joka koskee 13 §:ssä tarkoitettua kuluttajan avustamista, 14 §:ssä tarkoitettua ryhmävalituksen tekemistä taikka 15 §:ssä tarkoitettua ryhmäkanteen nostamista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa, jollei muualla laissa toisin säädetä, ha-

kea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ydinenergialain 75 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ydinenergialain (990/1987) 75 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 342/2008, 622/2011 ja 410/2012, seuraavasti:

75 §

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Valtioneuvoston 11 §:n nojalla tekemään periaatepäätökseen ja 46 §:n nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutosta valtioneuvoston, työ- ja elinkeinoministeriön tai Säteilyturvakeskuksen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei Euratom-sopimuksesta muuta johdu. Valitusoikeuteen valtioneuvoston päätöksestä, joka koskee 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimintaa ja

johon sovelletaan kaivoslakia, sovelletaan vastaavasti, mitä valitusoikeudesta kaivoslain 165 §:ssä säädetään.

Muutosta Valtion ydinjätehuoltorahaston 53 a §:n 2 momentin ja 53 b §:n 2 momentin nojalla tekemään maksun määräämistä koskevaan päätökseen sekä 53 e §:n 4 momentin nojalla tekemään varojen palauttamista koskevaan päätökseen sekä 53 e § 3 momentin nojalla tekemään rahoituksen takaisinperintää koskevaan päätökseen haetaan siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Tämän lain 53 d §:n nojalla tehtyyn hankkeen rahoittamista koskevaan rahaston päätökseen sovelletaan,

mitä valtionavustuslain 34 ja 35 §:ssä säädetään. Ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista tai vastineen antamista valitusasiassa on rahaston pyydettävä lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Tarkastuslaitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 42 §:n, 43 §:n 2 ja 3 momentin, 44 ja 47 §:n, 49 §:n 1 momentin, 52 §:n 1—3 ja 5 momentin, 53 a §:n 2 momentin, 53 b §:n 2 momentin, 63 §:n 1 momentin 5 kohdan, 66 ja 68 §:n nojalla annettu päätös sekä 65 §:n nojalla annettu päätös, jos siinä on niin määrätty, voidaan panna valituksesta huolimatta täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain (101/2001) 26 §, sellaisena kuin se on laissa 778/2009, seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen, lukuun ottamatta 20 b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Tarkastajan tämän lain 20 k §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen 4 ja 5 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Muuhun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä tämän lain 20 b, 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallin-

to-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20 m, 20 y ja 23 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain 20 k §:n nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

raha-automaattivastuksista annetun lain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raha-automaattivastuksista annetun lain (1056/2001) 40 §, sellaisena kuin se on laissa 366/2013, seuraavasti:

40 §

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveysministeriön tai Raha-automaattiyhdistyksen päätökseen saa vaatia oikaisua sosiaali- ja terveysministeriöltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 25 §:ssä tarkoitettussa maksatuksen keskeyttämisestä sekä 27 ja 28 §:ssä tarkoitetussa avustuksen takaisinperin-

tää ja maksamisen lopettamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 387/2008, seuraavasti:

15 §

Muutoksenhaku

Maksua koskevaan päätökseen saa vaatia oi-

kaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään sille toimielimelle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lupa on myönnettävä ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa

asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 13 § seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Tulosidonnaisen palvelusetelin arvoa tai palvelusetelin arvon korottamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tehdään toimitelmalle, joka vastaa asianomaisen palvelun järjestämisestä kunnassa.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa

(586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 39 §, sellaisena kuin se on laissa 433/2010, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 25 §:ssä, 26 §:n 2 momentissa, 27—29 ja 33 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 25—29 ja 33 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ei ole antanut päätöstä 14 b §:ssä säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valitusviranomaiselle päätöksen antamisesta. Tässä momentissa tarkoitettun valituksen tekemiseen ja sen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Edellä 25—30 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain (629/2010) 58 § seuraavasti:

58 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 21, 37, 44—49 ja 51 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen, sen tarkastuksen yhteydessä antamaan määräykseen sekä ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätöksiä ja määräyksiä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Jos Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on 21 §:n nojalla keskeyttänyt kliinisen laitetutkimuksen tai antanut 46 §:n nojalla väliaikaisen päätöksen, päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

geenitekniikkalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan geenitekniikkalain (377/1995) 44 a §, sellaisena kuin se on laissa 847/2004, sekä *muutetaan* 44 §, sellaisena kuin se on laissa 847/2004 ja 387/2009, seuraavasti:

44 §

Muutoksenhaku

Geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviranomaisen 7 luvun sekä 38 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisa (586/1996) säädetään.

Geenitekniikan lautakunnan ja valvontaviranomaisen muuhun kuin 1 momentissa mainittuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisa (434/2003) säädetään. Valvontaviranomaisen muuhun kuin tämän lain 35 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn päätökseen vaaditaan kuitenkin oikaisua geenitekniikan lautakunnalta. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla sitten kuin hallintolainkäyttölaisa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 35 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muu-

tosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeus 23 §:n mukaisessa asiassa on myös rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Maksun määräämistä koskevaan 35 §:n 1 momentin mukaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

huumausainelain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huumausainelain (373/2008) 49 §, sellaisena kuin se on laissa 775/2009, seuraavasti:

49 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 18, 21 ja 46 §:n nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen tämän lain, sisäkaupan lähtöaineasetuksen ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen perusteella antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valitta-

malla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

apteekkimaksusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan apteekkimaksusta annetun lain (148/1946) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 779/2009, seuraavasti:

12 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain,

jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

sairausvakuutuslain 16 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 16 luvun 6 § seuraavasti:

16 luku
Työpaikkakassat

6 §
Muutoksenhaku

Työpaikkakassa saa hakea muutosta Kansaneläkelaitoksen tämän luvun mukaisessa asiassa tekemään päätökseen valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa sää-

detään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 24 § seuraavasti:

24 §
Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta muualla toisin säädetä. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

sotilasvammalain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sotilasvammalain (404/1948) 29 §, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993, seuraavasti:

29 §

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vakuutusedustuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusedustuksesta annetun lain (570/2005) 18 § seuraavasti:

18 §

Muutoksenhaku vakuutusedustuslautakunnan päätökseen

Vakuutusmeklaritutkintoa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeu-

teen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vakuutusyhtiölain 31 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 8 §, sellaisena kuin se on laissa 981/2013, seuraavasti:

31 luku

Vakuutusyhtiön toimintaa koskevat muut säännökset

8 §

Kurinpidoolliset seuraamukset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esityksestä evätä 5 §:ssä tarkoitetun SHV-vakuutusmatemaatikon tai 7 §:ssä tarkoitetun muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saaneen vakuutusmatemaatikon oikeuden toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä tai muissa 5 tai 7 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta edellyttävissä tehtävissä Suomessa, jos hän on olennaisella tavalla rikkonut vakuutustoimintaa koskevia lakeja tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka jos hän on muutoin toiminut ammattia harjoittaessaan olennaisella tavalla virheellisesti tai moitittavasti. Oikeus toimia vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävissä voidaan evätä myös määräajaksi, joka ei saa olla pitempi kuin kolme vuotta. Oikeutensa menettäneellä ei ole oikeutta käyttää nimitystä SHV-matemaatikko.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun menettelyn sijasta sosiaali- ja terveysministeriö voi vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnan esitykses-

tä määrätä vakuutusmatemaatikon myös huomautuksen tai varoituksen.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitettun esityksen tekemistä lautakunnan on varattava asianomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi.

Edellä 1 tai 2 momentin nojalla annettuun sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettu kurinpitoasia tulee vireille, kun vakuutusmatemaatikkoon kohdistuva kirjallinen kantelu tai muu ilmoitus annetaan vakuutusmatemaatikon tutkintolautakunnalle.

Jos kyseessä on muussa ETA-valtiossa tai Sveitsissä vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden saanut vakuutusmatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriön on oltava yhteydessä siihen viranomaiseen tai yhteisöön, joka vastaa kurinpidollisista seuraamuksista siinä valtiossa, jossa kyseinen vakuutusmatemaatikko on saanut vakuutusmatemaatikon kelpoisuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) 4 § seuraavasti:

4 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valitta-

malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 32 § ja

muutetaan 33 § seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua Melalta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 42 §, sellaisena kuin se on laissa 1161/2010, ja
muutetaan 9 luvun otsikko ja 43 §, sellaisena kuin niistä on 43 § laissa 458/2004, seuraavasti:

9 luku

Muutoksenhaku

43 §

Muutoksenhaku

Paikallisyksikön päätökseen saa vaatia oikaisua eläkelaitokselta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään kuitenkin sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiris-

sä asianomaisen paikallisyksikön toimipaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 44 §, sellaisena kuin se on laissa 1564/2009, seuraavasti:

44 §

Muutoksenhaku työsuojeluviranomaisen päätökseen

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä aluehallintoviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen

saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen tämän lain 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 18 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 19, 19 a ja 20 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutos-

ta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölais-
sa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätök-
seen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos
korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.
Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään va-
lituksen tekemiseen oikeutetuista, asianomai-
nen työsuojeluvaltuutettu saa valittaa päätök-
sestä, jolla on myönnetty lupa poiketa työnteki-
jän suojaksi säädetystä vaatimuksesta. Hallinto-
oikeuden päätöksestä saa valittaa myös valituk-
sen kohteena olevan päätöksen tehnyt työsuoje-
luviranomainen.

Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua väliai-
kaisen käyttökiellon ja 18 §:n 4 momentissa tar-
koitetun väliaikaisen kiellon asettamiseen ei saa

hakea muutosta valittamalla. Yksinomaan täy-
täntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden
päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-
oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Muutoksenhausta aluehallintoviraston anta-
maan päätökseen, joka koskee työneuvostosta ja
eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain
(400/2004) 9 §:ssä tarkoitettuja poikkeuslupia,
säädetään mainitussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaan-
tuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan
tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita
säännöksiä.

Laki

työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä annetun lain (1053/2010)
6 § seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa
hakea muutosta valittamalla siten kuin hallinto-
lainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Päätöstä
on noudatettava muutoksenhausta huolimatta,
jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Arviointielimen vaatimustenmukaisuuden
osoittamista koskevaan päätökseen saa vaatia
oikaisua siten kuin hallintolaisissa säädetään. Oi-
kaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa
hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen
siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen hyväksymisen
peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea
muutosta valittamalla siten kuin hallintolain-
käyttölaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden muu-
hun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla
vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää vali-
tusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaan-
tuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

lääkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lääkelain (395/1987) 79 §, sellaisena kuin se on laeissa 700/2002 ja 773/2009,
muutetaan 102 §, sellaisena kuin se on laeissa 773/2009 ja 330/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 102 a § seuraavasti:

Muutoksenhaku sekä asiavirheen korjaaminen eräissä tapauksissa

102 §

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuk-
 sen päätöksen 4 luvussa, 40, 49, 50, 52, 59, 66,
 80, 80 a, 87 c, 88 a, 93, 101 ja 101 a §:ssä tarkoi-
 tetussa asiassa sekä apteekkiluvan myöntämistä
 koskevassa asiassa saa hakea muutosta valitta-
 malla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolain-
 käyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuk-
 sen muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun
 päätökseen sekä tarkastajan 78 §:ssä tarkoitet-
 tuun määräykseen saa vaatia oikaisua Lääkealan
 turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta siten kuin
 hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisu-
 vaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea
 muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten
 kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 29 §:n 2 mo-
 mentissa, 49, 50, 66, 80, 80 a, 87 c, 88 a, 93,
 101 ja 101 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa ha-
 kea muutosta valittamalla siten kuin hallinto-
 lainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden
 muuhun päätökseen saa hakea muutosta valitta-
 malla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää
 valitusluvan.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuk-
 sella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeu-
 den päätökseen.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuk-
 sen 2 §:n 4 momentissa, 6, 23 c, 30 l, 30 n, 59,
 66, 80, 80 a, 87, 87 c, 88 a, 93 ja 101 §:ssä tar-
 koitettuja päätöksiä sekä tarkastajan määräyksiä
 on noudatettava muutoksenhausta huolimatta,
 jollei muutoksenhakuviranomainen toisin mää-
 rää. Keskuksen 40, 41, 52 ja 54 §:n mukaisia
 päätöksiä ei saa panna täytäntöön ennen kuin ne
 ovat saaneet lainvoiman.

102 a §

Sen estämättä, mitä hallintolaissa säädetään
 asiavirheen korjaamisesta, Lääkealan turvalli-
 suus- ja kehittämiskeskus voi poistaa lääkeval-
 misteen myyntiluvan myöntämistä, lääkevalmis-
 teen muuttamista ja myönnetyn luvan peruutta-
 mista tai lääkkeen kulutukseen luovuttamisen
 kieltämistä koskevan päätöksensä ja ratkaista
 asian uudelleen, jos Euroopan unionin toimieli-
 men edellä tarkoitettussa asiassa tekemä päätös
 sitä edellyttää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20_____ .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

steriloimislain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan steriloimislain (283/1970) 5 §, sellaisena kuin se on laissa 1083/1992, seuraavasti:

5 §

Tässä laissa tarkoitettut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle kuuluvat asiat käsitellään raskauden keskeyttämis- ja sterilointisasioiden lautakunnassa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämän lain nojalla tehtyyn Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut asiat on käsiteltävä kiireellisinä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastossa, hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

säteilylain 65 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säteilylain (592/1991) 65 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 727/2005, seuraavasti:

65 §

Muutoksenhaku

Säteilyturvakeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten

kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 20 §:ssä tarkoitettussa turvallisuusluvan peruuttamista koskevassa asiassa sekä 55 ja 56 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallin-

to-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____.

Laki

terveydensuojelulain 56 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydensuojelulain (763/1994) 56 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 777/1996, 1223/2002, 285/2006 ja 1237/2014, seuraavasti:

56 §

Muutoksenhaku

Laboratorion hyväksymistä koskevaan 49 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen, sertifioijan 49 d §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä kunnan viranhaltijan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Sertifioijan päätöksestä oikaisuvaatimus tehdään sosiaali- ja terveysministeriölle. Kunnan viranhaltijan päätöksestä oikaisuvaatimus tehdään kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ja se on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 49 b §:ssä tarkoitettua laboratorion hyväksymisen peruuttamista tai toiminnan keskeyttämistä koskevassa asiassa, 49 c §:ssä tarkoitettua sertifioijan nimeämisen peruuttamista koskevassa asiassa, 49 d §:ssä tarkoitettua ulkopuolisen asiantuntija-

jan pätevyyttä koskevan merkinnän poistamis- päätöstä koskevassa asiassa sekä 15, 27 ja 51—53 §:ssä tarkoitettua kieltoa, rajoitusta ja määräystä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

Muutosta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 51 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveydensuojelujärjestystä ja 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen saa hakea siten kuin kuntalaislaissa (410/2015) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

tupakkalain 21 ja 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkalain (693/1976) 21 ja 35 §, sellaisina kuin ne ovat, 21 § laissa 698/2010 ja 35 § laeissa 286/2006 ja 984/2008, seuraavasti:

21 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston antamaan kieltopäätökseen tai väliaikaista kieltä koskevaan määräykseen, joka perustuu 7 a §:n 3 momentin taikka 8 tai 9 §:n vastaiseen mainontaan tai muuhun myynninedistämiseen taikka siihen, että tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaus on 7 §:n 1—3 momentin taikka 7 a §:n 1 tai 2 momentin vastainen, sekä viraston näiden tehosteeksi asettamaan uhkasakkoon tai teettämisuhaan ei saa hakea valittamalla muutosta.

Kunnan 1 momentissa tarkoitettussa asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämisuhaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuha on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksisaannista. Lupa- ja valvontaviraston päätöksen saanut asianomainen voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa säädetään.

Se, jolle lupa- ja valvontavirasto on antanut 1 momentissa tarkoitettua kieltopäätöksen tai väliaikaista kieltä koskevan määräyksen taikka asettanut sen tehosteeksi uhkasakon tai teettämisuhan, voi hakemuksella saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tai määräyksen tiedoksi saamisesta.

Kunnan tai lupa- ja valvontaviraston 1 momentissa tarkoitettussa asiassa asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisuhan täytäntöönpanosta päättää uhkasakon tai teettämisuhan asettajan hakemuksesta markkinaoikeus.

Lupa- ja valvontaviraston tai kunnan 5, 6, 6 a—6 c §:n taikka kunnan 10, 10 a tai 12 §:n taikka 13 §:n 1—3 tai 6 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon

tuomitsee ja teettämisuhan määrää täytäntöön pantavaksi uhkasakon tai teettämisuhan asettajan hakemuksesta hallinto-oikeus.

35 §

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 3 momentista tai 21 §:stä muuta johdu.

Hallinto-oikeuden päätökseen 6 b ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa, 18 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa 5 §:n mukaista kieltä koskevassa asiassa, 18 §:n 2 momentin 2—4 kohdassa, 18 §:n 3—5 momentissa sekä 19, 20 ja 33 a §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutosta 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 25 a §:ssä tarkoitettuja taksoja koskevaan päätökseen saa hakea siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Tässä tarkoitettut hallintoviranomaisen päätökset voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisilla on kuitenkin oikeus kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpano enintään siihen saakka, kunnes muutoksenhaku on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tässä laissa tarkoitettu kiellon määräämistä koskeva asia voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi, jos siihen on erityisistä syistä perusteltua aihetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

---

Laki

veripalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* veripalvelulain (197/2005) 24 §, sellaisena kuin se on laissa 777/2009, ja *muutetaan* 23 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 777/2009, seuraavasti:

23 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 4 §:ssä ja 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä 20 §:ssä tarkoitettuun määräykseen saa vaatia oikaisua Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus tämän lain 20 §:ssä tarkoitettusta määräyksestä on tehtävä 30 päivän kuluessa tarkastuksen päättymisestä. Määräyksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä muutoksenhausta huolimatta.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallin-

to-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen toimiluvan peruuttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

aravalain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* aravalain (1189/1993) 39 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 269/1999, seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, Valtiokonttorin ja kunnan taikka kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan tekemään päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 33 ja 37 §:ssä tarkoitettussa lainan irtisanomista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valittamalla ei kuitenkaan saa hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun:

1) kunnan viranomaisen päätökseen, joka koskee kunnan 8, 12, 16 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20 tai 26 §:n nojalla tekemää päätöstä;

2) Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen, joka koskee sen 5, 8, 16, 26 tai 32 §:n nojalla tekemää päätöstä;

3) Valtiokonttorin päätökseen, joka koskee Valtiokonttorin 12 §:n, 17 §:n 4 momentin, 20, 26, 31 tai 38 §:n nojalla tekemää päätöstä.

Kunnan 3 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen lainoitettavista kohteista ei erikseen saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aravalainojen lainaehtojen muuttamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1023/2002) 11 ja 12 § seuraavasti:

11 §

Sanktiot

Jos omistaja toimii 8 §:n vastaisesti, Valtiokonttori voi velvoittaa omistajan suorittamaan enintään puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta niiden talojen tai asuntojen rakennuskustannusindeksin muutosta vastaavasti tarkistetusta hankinta-arvosta, joiden lainaehtoihin tä-

män lain tarkoittamat toimenpiteet kohdistuvat. Korvaus voidaan määrätä kuitenkin enintään kahdelta vuodelta. Valtiokonttori tulouttaa korvauksen Valtion asuntorahastoon.

Jos suoritettavaksi määrättävä korvaus muodostuisi ilmeisen kohtuuttomaksi, sitä voidaan korvauksista määrättäessä alentaa.

Jos syy korvauksen määräämiseen poistuu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Valtio-

konttori on ilmoittanut 8 §:n vastaisesta toiminnasta omistajalle, ei 1 momentissa tarkoitettua korvausta voida määrätä.

12 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden 11 §:ssä tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 54 a §, sellaisena kuin se on laissa 1210/2005, sekä

muutetaan 45, 53 ja 54 §, sellaisina kuin niistä ovat 45 § osaksi laeissa 1195/1993, 22/2007, 870/2008 ja 1256/2010 sekä 54 § laissa 276/1999, seuraavasti:

45 §

Asumisoikeustalon asuinhuoneistojen käyttö

Asumisoikeustalon asuinhuoneistoja on ensisijaisesti käytettävä asumisoikeuden haltijoiden asuntoina. Toissijaisesti asuinhuoneistoja voidaan käyttää vuokralaisten asuntoina.

Kunta voi erityisestä syystä myöntää luvan käyttää asuinhuoneistoa muuhun kuin asuintarkoitukseen, kun lupa koskee vähäistä osaa talon kaikista asuinhuoneistoista. Kunnan on ennen käyttötarkoituksen muutosta ilmoitettava luvasta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle, joka voi määrätä maksettavaksi takaisin luvassa tarkoitettua huoneistoa vastaavan osan valtion

asuntolainasta tai aravalainasta taikka määrätä valtion vapautettavaksi huoneistoa koskevasta valtioneuvoksesta aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetussa laissa (868/2008) tarkoitettua valtioneuvoksesta. Lainaa ei voida määrätä maksettavaksi takaisin tai valtion takausvastuuta päätettäväksi, jos asuintiloja muutetaan asukkaiden yhteistiloiksi tai muuhun asukkaiden asumisolosuhteita parantavaan käyttöön.

Siltä ajalta, jona asuntoa käytetään vastoin 1 ja 2 momentin säännöksiä, asumisoikeustalon omistaja on velvollinen suorittamaan valtiolle puoli prosenttia kultakin kalenterikuukaudelta asunnon osalle huoneistoalojen suhteessa laskettavasta talon tai taloryhmän hankinta-arvosta.

Jos mainittua määrää ei vapaaehtoisesti suoriteta, asiasta päättää kunnan vaatimuksesta Valtiokonttori. Valtiolle suoritettavaa määrää voidaan alentaa, jos se muuten muodostuisi kohtuuttomaksi.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, ei koske 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua asumisoikeustaloa.

53 §

Oikaisuvaatimus

Hakija saa vaatia kunnan viranomaisen, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimus kunnan toimielimen, luottamushenkilön tai viranhaltijan päätöksestä tehdään kuitenkin kunnanhallitukselle tai tämän lain 52 §:n 2 momentissa tarkoitettulle lautakunnalle.

54 §

Valitus

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeu-

teen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Asumisoikeuden saajaksi tai luovutuksensaajaksi hyväksymistä koskevaan päätökseen saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos valittajan hakemus on hylätty sen vuoksi, ettei hän täytä asumisoikeuden saajalle tai luovutuksensaajalle asetettuja edellytyksiä tai että virheellinen menettely on vaikuttanut valittajan vahingoksi. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 448/2008, seuraavasti:

13 §

Muutoksenhaku

Hakija saa hakea muutosta Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Avustuksen myöntämistä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* eräiden vuokratalolainojen lainaehtojen ilmoitusperusteisesta muuttamisesta annetun lain (511/2005) 6 § seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Ilmoituksen tekijä saa vaatia oikaisua Valtio-
konttorin päätökseen siten kuin hallintolaissa
(434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen
saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeu-
teen siten kuin hallintolainkäyttölaissa
(586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea
muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-
oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 1283/2000, seuraavasti:

11 a §

Hakija saa vaatia oikaisua 11 §:ssä tarkoite-
tussa asiassa annettuun päätökseen siten kuin
hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen
saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeu-
teen siten kuin hallintolainkäyttölaissa
(586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain (1204/1993) 14 §, sellaisena kuin on laissa 272/1999, seuraavasti:

14 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia kunnan ja Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kunnanhallituksen tai lautakunnan alaisen viranhaltijan päätökseen oikaisua vaaditaan kuitenkin kunnanhallitukselta tai asianomaiselta lautakunnalta.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 8 §:ssä tarkoite-

tussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain (204/1996) 16 §, sellaisena kuin se on laeissa 275/1999 ja 993/2013, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

valtioneuvoston asetus aravalainojen takaisinmaksamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoston asetus aravalainojen takaisinmaksamisesta annetun lain (868/2008) 16 § seuraavasti:

16 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauksen maksamatta jättämistä ja seuraamus-

maksun määräämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain (1030/2008) 8 § seuraavasti:

8 §

Muutoksenhaku

Hakija saa hakea muutosta Valtiokonttorin päätökseen siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Avustuksen myöntämistä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapautumisesta käyttörajoituksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitettujen asuntojen vapauttamisesta käyttörajoituksista annetun lain (291/2005) 6 § seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen korkotuen lakauttamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti annetun lain (856/2008) 17 § seuraavasti:

17 §

Muutoksenhaku

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tai Valtiokonttorin päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen tämän lain 4 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen takauskorvauksen maksamatta jättämistä ja seuraamus-

maksun määräämistä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vuokralolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuokralolainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain (1186/1990) 9 §, sellaisena kuin se on laissa 277/1999, seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Hakija saa vaatia Valtiokonttorin päätökseen oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

öljysuojarahastosta annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 27 § seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin valtionavustuslaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

luonnonsuojelulain 61 ja 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 ja 62 §, sellaisina kuin ne ovat, 61 § osaksi laissa 1587/2009 ja 62 § laissa 1587/2009, seuraavasti:

61 §

Valitus

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalta valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jos päätös koskee:

1) 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa tai rajoitusta;

2) 24 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettua luonnonsuojelualueen perustamista;

3) 27 §:ssä tarkoitettua luonnonsuojelualueen rauhoituksen lakkauttamista;

4) 33 §:ssä tarkoitettua maisema-alueen perustamista;

5) 49 §:n 3 momentissa tarkoitettua Euroopan unionin lajisuojelua koskevista erityissäännöksistä poikkeamista; taikka

6) 55 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräaikaista kieltoa.

Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään. Jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen, valitusoikeus on kuitenkin myös päätöksen tehneellä viranomaisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

maastoliikennelain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 31 §, sellaisena kuin se on laissa 101/2000, seuraavasti:

31 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan viranomaisen muuhun kuin 30 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

öljyvahinkojen torjuntalain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) 29 § seuraavasti:

29 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Samassa järjestyksessä haetaan muutosta myös alueen pelastustoimen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaku ei estä 28 §:ssä tarkoitettujen päätösten täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan

tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

jätelain 137 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 137 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 528/2014, seuraavasti:

137 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Hallinto-oikeuden päätökseen jätehuoltorekisteriin tai tuottajarekisteriin hyväksymisen peruuttamista, jätteen kansainvälisen siirron hyväksymistä ja ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttamista, 126—128 §:ssä tarkoitettua päätöstä sekä laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muusta kuin 96, 97 ja 99 §:n nojalla tekemästä päätöksestä sekä mainituissa pykälissä säädettyjen velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä koskevasta 126 ja 133 §:ssä tarkoitettua päätöksestä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosaa kysymyksessä ole-

vasta toiminnasta harjoitetaan. Valitus, joka koskee Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 103, 106, 107, 126, 128 tai 133 §:n nojalla tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, jota päätös pääosin koskee. Valitus aluehallintoviraston 7 §:n 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle.

Kunnan jätehuoltomääräysten hyväksymistä ja jätetaksaa koskevaan päätökseen sekä 37 §:n ja 43 §:n 1 momentin nojalla tehtyyn kunnan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Kunnan viranhaltijan tämän lain 126 §:n 3 momentin nojalla antamaan määräykseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 37 §, sellaisena kuin se on laissa 1020/2010, seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku

Lupaviranomaisen tämän lain nojalla ratkaisemaan lupa-asiaan ja 28 §:ssä tarkoitettua jätehuoltosuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea

muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain 5 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetun lain (121/2011) 5 §:n 1 momentti ja 13 § seuraavasti:

5 §

Akkreditointijärjestelmä

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö (*FINAS-akkreditointipalvelu*) toimii yhteisön asetuksen 2 artiklassa tarkoitettuna kansallisena akkreditointielimenä, joka akkreditoi ympäristötodentajat. Se myös valvoo niiden ja toimiluvan saaneiden todentajien toimintaa. Valvonnasta säädetään yhteisön asetuksen 23, 24 ja 28 artiklassa.

13 §

Muutoksenhaku

Suomen ympäristökeskuksen ja FINAS-akkreditointipalvelun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen akkreditoinnin tai toimiluvan peruuttamista sekä pätevyysalueen rajoittamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden

muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain (669/1978) 18 §, sellaisena kuin se on laissa 547/2005, seuraavasti:

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla tehtyyn kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla tehtyyn taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 16 §:ssä tarkoitettussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muu-

hun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1—3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain (50/2013) 27 § ja
muutetaan 26 § seuraavasti:

26 §

Muutoksenhaku

Pätevyyden toteajan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Ympäristöministeriön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen 24 ja 25 §:ssä tarkoitetussa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

etuostolain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan etuostolain (608/1977) 22 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 471/2005, seuraavasti:

22 §

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saavat ostaja ja myyjä hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kunnan päätökseen olla käyttämättä etuosto-oikeutta ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain 37 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (954/2012) 37 §.

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 2015

Eduskunnan puolesta

---

puhemies

---

päsihteeri